Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнэй 1921 оной декабрин 21-һэ гарана | № 13 (14339) | 1974 оной январиин 16, среда | Сэн 2 мүнгэн

ХҮДӨӨ АЖАХЫДАА ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДЫЕ ТУЙЛАЖА, ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮСЭ ШАДАЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЭ, СОВЕТ АРАДАЙ ҺУУДАЛ БАЙДАЛ УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭРЭГТЭ ХУБИТАЯА ОРУУЛАЯЛ!

ЕХЭЭР, ҺАЙНААР, ХЯМДААР!

Социалис индустриин ажалшад табан жэлэй дүрбэдэхи жэлые һайнаар эхилбэ. Январиин түрүүшын үдэрнүүдтэ үйлэдбэри дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлагдаа, даабариһаа гадуур үйлэдбэрлэгдэһэн продукци гүрэмнай абаа. Даабариһаа гадуур продукци үйлэдбэрилжэ байһан предприятинуудай тоодо Москвагай «Динамо» заводой, Ленинградай оптико-механическа нэгэдэлэй коллективүүд, Череповецкын металлургнууд, Ташкентын текстильщигүүд, бусад предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд оролсоно. Иигэжэ ерээдүйн амжалтын бата үндэһэ һуури табигдана, тэрэнэй эшэ үндэһыень нэрлэбэл, олонинтэ ажалшадай үүсхэл ехэтэ хүдэлөөн — социалис мүрысөөн болоно.

Мүнөө оло миллион совет хүнүүдэй хүсэ шадал 1974 оной гүрэнэй түсэбөөр тодорхойлогдоһон экономическа ба социальна тон шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ зорюулагданхай. КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумээр һайшаагдаһан, СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сессээр баталан абтаһан энэ түсэбэй даабаринууд ехэ, тон харюусалгатайшье. КПСС-эй ЦК-гай парти, совет арадта хандаһан Хандалга соо тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор эгээл тодорхойгоор табигдаһан түсэб социалис экономикын хамаг баян арга нөөсэнүүдые бултыень хараада абажа шадахагүй. Ажал хэрэгтээ зохёохы ёһоор хандаһанай, ажалшадай эдэбхи үүсхэл үргэнөөр хүгжөөн бадараһанай ашаар тэрэ нөөсэнүүдынь сүм элирүүлэгдэн ашаглагдаха байна бшуу.

«Арадай ажахын 1974 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө промышленностиин, барилга ба транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол һаяхан «Правдада» толилогдобо. Энэ тон шухала документ партийна, совет, ажахын, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай мүрысөө дэлгэрүүлгээр ажал ябуулгынь программа тодорхойлжо үгэнэ. Энэ жэлдэ мүрысөөн үнгэрһэн жэлэйхидэл адли «Бага гаргашатайгаар, һайн шанартай продукци ехээр гаргаха!» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэхэ байна.

Индустриин бүхы ажалшад партиин уряае гүнзэгыгөөр ойлгоно. Дүрбэдэхи жэлэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэлгэ хадаа табан жэлые бүхыдэнь амжалтатайгаар түгэсхэхэ хэрэгтэ тодорхойлхы удха шанартай, ороноймнай экономическа хүсэ шадалые саашадань хүгжөөхэ, арад зоной байдал һуудал улам һайжаруулха арга нүхэсэл олгохо гэжэ тэдэнэр һайнаар ойлгоно. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол соо табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө промышленностиин хүдэлмэришэд шармайн оролсоно. Мүрысөөндэ хабаадагшад үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлжэ, продукци үгэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэл шангадхаха, үйлэдбэриин шэнэ хүсэ түргөөр ашаглаха, технологическа процессүүдые ашаг ехэтэй болгохо уялгатай. Научно-техническэ дэбжэлтын, оньһожоруулга ба автоматизациин ашаар, хүдэлмэриин саг һайнаар хэрэглэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ шухала. Мүнөө үеын техникэ амжалтатайгаар зохёон бүтээхэ ба хэрэглэхэ, хүтэлбэрилгые ашаг үрэ ехэтэй болгохо — ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, промышленностиин эрдэмтэд ба инженернүүдэй уялга мүн. Барилгашад барилга болон гол фонднуудые ашаглалгада түргөөр оруулха, ажалай эмхидхэлэй түрүү онол арга хэрэглэхэ ёһотой.

Индустри хүгжөөлгэ дээрэ хүдэлмэриин шанарта онсо анхарал хандуулагдана. Продукциин шанар һайжаруулга ба өөрынь үные хямдаруулга, материальна эд хэрэгсэл гамтайгаар хэрэглэхэ, элдэб гээлтэ хоролто эрид шууд усадхаха ябадал мүрысөөнэй гол шэглэл болоно. Индустриин бүхы һалбаринуудай коллективүүд хүн зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхэ ёһотой.

1974 оной угтамжын үндэр түсэбүүдые абаха үүсхэл гаргаһан коллективүүдые партимнай һайшаан дэмжэнэ. Министерство болон зургаанууд, түсэблэлгын органууд тэдэ түсэбүүдые дүүргэлгэдэ бүхы хэмжээгээр туһалха уялгатай. Арьбалһан түүхэй эд ба материалаараа даабариһаа гадуур продукци үйлэдбэрилһэн заводууд, нэгэдэлнүүдтэ тогтоогдоһон шангуудайнь хэмжээе дээшэлүүлхээр зүбшөөгдөө. Мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ үгтэхэ моральна ба материальна элдэб нэмэлтэ урмашуулга хараалагданхай. Союзна ба автономито республикануудта, хизаар ба областьнуудта, түрүү предприятн, нэгэдэлнүүдтэ, барилга ба бусад организацинуудта, городууд ба городской районуудта барюулагдаха КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай хэдэ хэдэн Улаан тугууд бии болгогдоо. Ажалай урилдаанда түрүүлһэн хүнүүдтэ дипломууд, вымпелнүүд, дурасхаалай бэлэгүүд барюулагдаха. «1974 оной социалис мүрысөөндэ илагша», «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн нинтэ союзна тэмдэгүүд бии болгогдохонь.

Ойлгууламжын хүдэлмэриин далайсаһаа, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэһэнһээ мүрысөөнэй аша үрэ дулдыдаха байна. Министерство болон зургаанууд табан жэлэй һүүлшын хоёр жэл соо түрүү онол аргануудые шэнжэлэн хэрэглэхэ талаар тодорхой программа зохёохо болоно.

Промышленность, барилга ба транспортын партийна организацинуудта, нютагай партийна комитедүүдэй үмэнэ тон ехэ харюусалга табигдана. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые бүхы ажалшадта хүргэхэ, тэрэнэй туйлай ехэ удха шанарые гүнзэгыгөөр ойлгуулха, табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй зорилгонуудые бэелүүлхын тула хүн бүхэнэй юу хэхэ байһанаа тодорхойлходонь туһалха хэрэгтэй. Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаха, үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулха, ажалай шэнэ амжалта тээшэ коллективээ дахуулха — коммунистнуудай хүндэтэ уялга мүн. Манай хэблэл, телевидени, радиогой үмэнэ тон шухала зорилгонууд табигдана. Тэдэнэр табан жэлэй түрүүшүүлэй дүй дүршэл эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлхэ, мүрысөөнэй дайшалхы эмхидхэгшэд болохо, шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэдэ мүрысөөнэй дүүргэхэ үүргые эли тодоор харуулха уялгатай.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, манай хүсэн түгэс индустриин ажалшад социалис мүрысөөнэй үндэһэ һуури дээрэ шэнэ амжалтануудые туйлаха. Тэдэнэр табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, үлүүлэн дүүргэжэ, коммунизм байгуулха талаар бүгэдэ арадай хэрэгтэ хубитаяа яһала ехээр оруулха байна.

(«Правдын» 1974 оной январиин 14-эй түрүү бэшэгһээ).

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

ҮНГЭРЭГШЭ 1973 ОНДО МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР АБАХА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР АЙМАГУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН ТУХАЙ

1973 ондо мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ элбэгээр худалдахын түлөө аймагуудай дунда дэлгэрһэн республиканска мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет түрүүшүүлые шагнаха тухай тусхай тогтоол баталан абаба.

Яруунын аймагта КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг болон 1.500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаха болоо. Энэ аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 105 процент, һү — 113, ноохо 105 процент дүүргээд, урда жэлэй энэ үеынхидэ орходоо мяха худалдалгые 1 процентээр, һү — 20, ноохо 5 процентээр дээшэлүүлжэ, бүхы адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа шадаа.

Хэжэнгын аймагта 1.000 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаха болобо. Аймагай ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 11 процентээр, һү — 8, ноохо 4 процентээр үлүүлэн дүүргээд, 1972 оной энэ үеынхидэ орходоо мяха 3 процентээр, һү — 19, ноохо 4 процентээр ехэ худалдаа. Бүхы үхэр малайнгаа, хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулаа.

Хурамхаанай аймагта 700 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шан барюулагдаха. Аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 102 процент, һү — 120, ноохо 105 процент дүүргээд, бүхы эбэртэ бодо мал, үнеэдэй болон хонидой тоо толгойе олошоруулһан байна.

Адууһа малһаа абтадаг продуктнүүдые ехээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха талаар Баргажанай, Захааминай, Түнхэнэй аймагуудай ажахынууд һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

ОРОЛДОЖО АЖАЛЛАХАДА УРМАТАЙ

Үдэр, һүнигүй гэхээр нарай хурьгадай олоороо «адхаржа», айхабтар сүлөөгүй хүдэлжэ байгаашье һаа, багахан забһар болоходо бидэ хонишод суглараад, КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалгые үшөө дахин наринаар уншана, танилсанабди.

Түрэл партиимнай Центральна Комитет маанад шэнги юрын хонишод, малшадта хандан, саашадаа үшөөл һайнаар хүдэлжэ, Эхэ ороноо бүри хүсэтэй, хүн зоной ажабайдалые улам баян дэлгэр, хүхюун сэнгэлиг болгохо, гэгээн гэрэлтэ коммунизмын илан мандаха үе сагые улам дүтэлүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхыемнай уряална.

Энэшье гайхалтай бэшэ. Манай совет орондо хэгдэжэ байһан асари ехэ хубилалтанууд, толотомо амжалтанууд маанад, совет хүнүүдэй аша туһада, зол жаргалай түлөө зорюулагдана ха юм. Тиихэдээ бидэ хаанашье, ямаршье ажал хэжэ байгаа һаа, нэгэл ехэ хэрэг бүтээжэ, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, бэе бэеынгээ жаргалтай һайхан ажаһуухын түлөө хүдэлнэбди.

Тиигээдшье үнэн зүрхэнһөө оролдожо, бүхы мэргэжэл шадабари, ухаан бодолоо зорюулан хүдэлһэн хүнүүд али тухай һайн һайхан магтаал солодо, хэды ехэ үндэр хайра шагналда, олоной хүндэдэ хүртэнэ гээшэб! Һаяхан 1974 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол гараба ха юм.

Мүнөө газар тарялангай болон мал ажалай продуктнуудые ехээр абахын, гүрэндөө элбэгээр худалдахын, адууһа малай тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень ехэ болгохын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын, шанарыень һайжаруулхын түлөө социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрхэнь. Энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон, ажалдаа эрхим үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэхэ гээшэ ажалшан, малшан бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг гэжэ тоолохо ёһоороо тоолонобди.

Һаяхан болоһон совхозойнгоо хонишодой зүблөөн дээрэ бидэнэр дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаабди. Байгша ондо манай бригадын хонишод зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3,2 килограмм ноохо хайшалха зорилготой.

Энэ уялгамнай тиимэшье ехэ бэшэ гээшэ ааб даа. Теэд мүнөө жэлдэ манай бригадада бүхы 700 эхэ хонидоймнай хахадһаань олонхинь түрүүшынхеэ хурьгалха түлгэ, зуһаг хонид юм. Юуб гэхэдэ, нёдондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга үгэһэн һүрэгэймнай олонхинь хүгшэржэ, мяханда тушаагдаа бшуу.

Тиигэбэ яабашье түрүүшынхеэ түрэхэ түлгэ хонин бүриһөөшье заабол хурьга абаха арга боломжо манда бии гэжэ һананаб. Нёдондо нойхидо орходоо энэ жэлдэ үбһэ тэжээл һуратгүй элбэг. Бригададаа даажа абаһан 72 гектар газараа оролдосотойгоор үтэгжүүлжэ, уһалжа байгаад, ногоо һайнаар ургуулжа, тэндэһээ өөһэдынгөө хүсөөр 1200 центнер үбһэ абаа һэмди. Тэрэнһээ газаа тээ 150 центнер зелёнкотойбди. Мүн хонин бүхэндэ үдэрэй 200 грамм талха тариянай зүйл эдюулэгдэнэ. Хонидоймнайшье хүсэ шадал яһала һайн.

Намтай сугтаа өөрымни нүхэр Цыпилма Галсановна, мүн таба-зургаан жэлдэ хүдэлэлсэһэн баһал дүй дүршэлтэй хонишод Даша Буянов, Гармажап Цыреторов, Цырен-Димит Сандуева, Феня Трофимова гэгшэд хонидые харууһалалсана, түл абалсана.

Январиин 1-һээ хойшо хониднай хурьгалжа эхилээ һэн. Мүнөө түрүүшын 200 шахуу хурьгадтай болоод байнабди. Нэгэшье түл гарзада ороогүй. Январь, февраль соо бүхы хонидоо хурьгалуулжа дүүргэхэ зорилготойбди.

Хурьгалхаяа байһан хонидые тусгаар дулаахан байрада оруулжа, эхэһээ гараһаар нойтон нарай хурьгадыень колорифертэй пеэшэндэ хатаанабди. Тэдэниие 5—6 хоногто эхэтэйнь байлгаад, хамтаруулжа сакман болгонобди. Хурьгадта бага̄һаань хойшо һайхан үбһэ, талха таряанай зүйл, минеральна тэжээл эдюулжэ һургадагбди. Хони, хурьгадай байра соо доронь ходо хохир адхажа, зөөлэхэн, хуурай байлганабди.

Табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ һайн үрэ дүн туйлажа, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаа һэм. Бригадаараа телевизор шан абаабди. Энэ жэлдэшье тэрэнһээ дутуугүй үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэхэбди.

И. ЕВСЮКОВ,
Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой ахалагша хонишон.

Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэл соо эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлжэ, гүрэндэ ноохо тушааха даабаряа 3 процентээр үлүүлэн дүүргээ гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 26 центнер ноохо гүрэндөө тушаагаа. Үнинэй хонишон Дыжидма Куликовна Улзытуевагай хубита эндэ нилээд ехэ гэжэ тэмдэглэмээр. Тэрэ хонин бүриһөө 2900 грамм ноохо хайшалжа, даабаряа мүн лэ үлүүлһэн байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Д. К. Улзытуева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭНЬ БАТА

Санжи Чойжинимаевич Ринчинов ажахынгаа дун сагаан хонин һүрэгые олон болгохо хэрэгтэ өөрынгөө ехэхэн хубитые оруулһан хүнүүдэй нэгэн гэжэ түрэл нютагтаа мэдээжэ болоһон юм. Санжи Чойжинимаевич, хонин ажалда хори гаран жэлдэ таһалгаряагүй ажаллана. Дүй дүршэлтэй хонишоной энэ хугасаада абаһан хурьгадые тоолохо болоо һаа, хэдэн арбаад отара, хайшалһан торголиг ноохониинь олохон тонно болоһон байха.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр Санжи Чойжинимаевич зуу шадай тоодо орожо шадаагүй. Юуб гэхэдэ, хабарай хагсууда үбһэ тэжээлээр дуталдажа, хонидоо хагданда бэлшээхэ баатай болоһон юм. Үбэлжэлгээ хүндэ хүшэр байдалда үнгэргэбэшье, урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэжэ шадаагүй дээрэһээ ахалагша хонишон өөрынгөө хэһэн ажалые тон наринаар шүүмжэлжэ, ушарһан дутуу дундануудтаа тобшолол хэһэн байха.

Бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй малшад энэ харюусалгатай хаһаяа һайнаар үнгэргэжэ, түл түрэсэеэ гээлтэ хоролтодо оруулдагүй заншалтай. Тобир тарган хонидһоо тэнжэсээр һайн хурьгад абтадаг гэжэ хонишон бүхэн ойлгодог. Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишодой нэгэн Санжи Ринчинов харууһалжа байһан һүрэгөө зунай зүлгэ ногоондо, намартаа талха тариянай узуурта бэлшээн таргалуулжа абахын тула оролдоһон байна. Хонидые искусственна аргаар урэжүүлхэ хүдэлмэреэ эндэхид үсөөхэн үдэрэй туршада һайнаар үнгэргөө.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы дүрбэдэхи жэл гараба. Хүдөөгэй ажалшад түрэл партиингаа ЦК-гай совет арадта хандаһан Хандалгатай танилсаад, энээнһээ урда абаһан социалис уялгануудаа шэнжэлжэ, табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха зорилго урдаа табинхай.

Ахалагша хонишон Ринчинов байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3 килограммһаа бага бэшэ ноохо хайшалха социалис уялгаяа шэнэдхэжэ, хонин бүриһөө хурьга, 3 килограмм 500 грамм ноохо хайшалжа абаха тухайгаа сүг хүдэлдэг нүхэдтөө мэдүүлбэ.

Тус бригадын гэшүүд үбэлжэлгэдөө эрхим һайн бэлэдхэлтэй орохын тула эртэ намарһаа байра байдалаа һэльбэн заһаһан, нүхэ һүбыень бүтүүлһэн, дулаалһан байна. Түл абалгын үедэ хонишод хажуу тээшээ хараха сүлөө забдагүй ажалладаг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ тэдэнэр үбэлжэлгын үедэ хонидто үгтэхэ үбһэ тэжээлээ хорёодо оруулжа шадаа.

— Коммунис партиингаа бүхы арадта хандаһан Хандалгатай танилсажа, урдаа табиһан зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула бидэ — хүдөөгэй малшад бүхы хаба шадалаараа оролдохо зэргэтэйбди. Манай бригадын гэшүүд харюусалгатай ажалдаа яһала һайн бэлэдхэлтэй орожо шадаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Февраль һарын эхээр хурьга абалгаяа захалхаар хараалнабди. Хурьгашадаар хүдэлхэ хүн манда томилогдонхой. Абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэхын тула манай коллектив бүхы шадабаряа гаргахаар шиидэнхэй, — гэжэ Санжи Чойжинимаевич манда мэдүүлбэ.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.
Зэдын аймаг.

Хурьгад абтажа эхилээ

Аймагай хонишод байгша ондо олон хурьга абажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлхэ гэһэн шэнэ уялга абаһан юм. Тиин энэ зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула түл абалгадаа эмхитэйгээр бэлдэһэн байна.

Һаяын мэдээгээр «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Н. Ц-Ж. Осохеевэй даадаг отарада түрүүшын 100 гаран хурьган абтаад, һайнаар тэнжээгдэнэ. Мүн тус ажахын үнинэй хонишон Е .С. Мунконовагай һүрэгтэ олон түл абтаад, үхэл газзагүй түлжүүлэгдэжэ байнхай.

Тиихэдэ «Улаан Аха», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай отарануудта түл абалгын халуун хаһа мүн лэ эхилэнхэй, урагшатай ябажа байна.

1974 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө үргэлжэлүүлхэ гэһэн парти, правительствын, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол эндэхи хонишодто шэнэ хүсэл, зориг түрүүлбэ.

В. ГАЛСАНОВ.
Аха.

Ф. Д. КУЛАКОВ АЗЕРБАЙДЖАНДА ЕРЭБЭ

БАКУ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Д. Кулаков январиин 14-дэ эндэ ерээ.

Азербайджанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Г. А. Алиев, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. И. Ибрагимов, Азербайджанай КП-гэй ЦК-гай бюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, республикын партийна, совет зургаануудай бусад хүтэлбэрилэгшэд аэропорт дээрэ Ф. Д. Кулаковые угтаба.

Энэл үдэртөө Ф. Д. Кулаков В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые, Бакугай 26 комиссарай мавзолейн дэргэдэ венок табиһан байна. Тэрэ Баку соогуур ябажа, хотын ажалшадай байдалтай танилсаа, Азербайджанай түүхын музейдэ хүрөө.

Д. Ф. УСТИНОВАЙ БАШКИРТА ЕРЭЭД БАЙҺАН ТУХАЙ

УФА. (ТАСС). Башкирта ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Д. Ф. Устинов январиин 14-дэ республикын ниислэлэй ажалшадай байдалтай танилсаба.

Д. Ф. Устинов хотын гэр байрын барилгануудай үргэнөөр хэгдэжэ байһан районуудаар ябажа хараба. Уфагай мотоор бүтээлгын заводто хүрэжэ, «М-412» түхэлэй автомобилиин двигательнүүдые бүтээлгэтэй танилсаһан, хүдэлмэришэдтэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэһэн байгаа.

Д. Ф. Устинов машина бүтээлгын предприятинуудай, барилгын эмхинүүдэй, һургуулинуудай партийна ба ажахын эдэбхитэдтэй уулзаба. КПСС-эй Башкирай обкомой нэгэдэхи секретарь М. З. Шакиров хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

Малай үбэлжэлгэ—харюусалгатай хаһа

ХҮРШЭНЭРҺӨӨ ЮУНДЭ ГЭЭГДЭЭБ?

Һүүлэй таба-зургаан һарын дүн абажа харахада, Ново-Сретенкын фермэдэ һү һаалинь һараһаа һара бүри доошоо орожо байна. Хэрбээ июнь һарада фермынхид 380 центнер һү тушааһан байгаа һаа, сентябрь, октябрьда тэрэнь бүри 247 центнер хүрэтэрөө доошоо орошоо. Үнгэрэгшэ ноябрь, декабрьда һүн баһал бага һаагдаба.

Тингэжэ тус фермэ һү һааха түсэбөө дүүргэнгүй гүрэндөө 1.000 центнер һү уритэй үлөө.

Хэнэйшье мэдэһээр, үнгэрһэн жэлдэ зунай эхеэр ган гасуур болоод, намартаа ходо хура бороотой байжа, үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бага бэшэ бэрхэшээл ушаруулаа. Тиигэбэшье гансахан сагай уларилай таарамжагүй байһанда шалтаха үндэһэн огто үгы.

Эдэнтэй зэргэлжэ байһан совхозойнь Шэбэртын фермэ һү һаалияа һараһаа һарада дээшэлүүлжэ, сагаан эдеэ гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэбые бүри октябрь соо дүүргээ һэн. Тус фермын үнеэд Ново-Сретенкынхиһээ тиимэшье үлүү һайн үүлтэрэй бэшэ, үлүү ехэ тэжээлшье эдинэ бэшэ. Имагтал ажалайнь эмхидхэл һайнаар табигданхай, һаалишадынь булта эрмэлзэл ехэтэйгээр хүдэлнэ.

— Һү һаалитнай яахадаа ехээр доошоо ороно гээшэб? Фермын гээгдэлдэ ороһоной гол шалтагааниинь юун бэ? — гэжэ Ново-Сретенкын фермые даагша С. С. Слепневһоо асуубабди.

— Эндэ тиимэ олоншье шалтагаан үгыл даа. Зунай үедэ бэлшээриингээ муу дээрэһээ һү ехээр һаажа шадаагүйбди. Энээнһээ урда жэлнүүдтэ үнеэн бүриһөө жэлдээ 1700 килограмм һү һаадаг һэмди. Һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгохо гэжэ 150 гектар бэлшээриемнай хоёр жэлэй саана таһалжа абаад, тиишэдэ мал оруулхаяа болиһонһоо хойшо үнеэднай хараа байса хожоршоо һэн. Тиимэһээ нёдондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр миил 1180 килограмм һү һаагаабди. Үхэрнүүд гол түлэб ой соогуур адуулагдажа, зарим үдэр 10—20 үнеэд һаагдангүй үлэшэдэг байгаа.

— Теэд тэрэ һайжаруулагдаһан бэлшээридэтнай хэзээ мал оруулжа адуулхаар болохо юм? — гэжэ асуубабди.

— Хорёолһон нэрэтэй болоод лэ бэшэ юушье хэзээгүй орхижорхинхой. Олон жэлэй ногооной үрэһэ таряад, үтэгжүүлээд, уһалаад байгаа һаа, яһала һайн бэлшээри болохо һэн. Теэд тиимэ юумэ хэгдэнэгүй, — гэжэ фермые даагша нүхэр Слепнев хэлэнэ.

— Манай байдалые Шэбэртын фермынхитэй жэшэхэ аргагүй. Тэдэмнай ажахын түб тосхондо байна ха юм. Тэдэндэ үдэр бүри мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд ябажа, туһалжа байдаг. Харин манай фермэдэ шэнгэн тэжээл шлангаар бүлэжэ, хобто кормушка соо хубаарилан хэхэ насоснай эбдэршэһээр һара үлүүтэй болобо. Энээн тухай главна инженер О. Б. Санжиевта хэдэн дахин хэлээ һэмди. Теэд заһуулжа үгэнэгүй, — гэжэ эндэхи һаалишад гомдоно.

Мүн энэл Ново-Сретенкын фермэдэ шэнээр баригдаһан шулуун хашаа соо шэнгэн тэжээл кормушкануудта хубаарилан хэхэ оньһон түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Гэбэшье тэрэнь мүнөө хүрэтэр хүдэлгэгдэжэ туршагдаагүй байһаар. Эндэ баһал совхозой главна инженер нүхэр Санжиев зэмэтэй.

Ново-Сретенкын фермынхид һү ехээр һаадаг болохын түлөө оройдоошье оролдоногүй гэжэ хэлэхээ һананагүйбди. Отделениин зоотехник Н. Н. Афанасьев, фермые даагша С. С. Слепнев энээн тушаа шадалаараа оролдоно. Тиигэбэшье Бэшүүрэй совхозой дирекци, мэргэжэлтэдэй зүгһөө эдэндэ туһалха, ажалыень һайжаруулха тушаа анхарха ёһотой гэжэ һанагдана. Мүнөө эндэ үнеэд олоороо тугаллажа, һү һаалинь зарим тэды ехэ боложо байнхай. Бүхы 278 үнеэдэйнь 170-ниинь һаалгана. Шэнэ жэлэй түрүүшын кварталда 100 гаран үнеэд тугаллахаар хүлеэгдэнэ. Тиихэдэл сагаан эдеэ дэлбэрүүлхын тула үнеэдые һайнаар эдеэлүүлжэ, зүбөөр һааха хэрэгтэй. Эндэ ажалдаа оролдосотой, үнэн шударгы һаалишадшье бии. Жэшээнь, дүршэлтэй һаалишад Н. А. Савельева, А. А. Зимина, П. В. Ткачева гэгшэд нүхэдтөө жэшээ харуулан хүдэлнэ.

Гараад байһан шэнэ жэлдэ эдэнэр дутуу дундануудаа усадхажа, ажалаа эрид һайжаруулан, ехэ һү һааха, гээгдэлһээ гарахын түлөө бодотоор тэмсэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

В. БОРИСОВ
«Бичурский хлебороб» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

РАЙОННО ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

ҮҮРГЭ, ХАРЮУСАЛГЫЕНЬ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Хяагтын районно партийна XXXVI конференци һаяхан болобо. Аймагай партийна эхин 58 организациһаа 294 делегат конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсаа. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй турша соо партиин райкомой ажал ябуулга тухай тоосоото элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр ЕЛИЗОВ Е. Ф. конференци дээрэ хэһэн байна. Тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ 14 делегат хабаадалсаа.

Үнгэрһэн гурбан жэлэй хугасаада аймагай партийна организацинуудай ябуулһан хүдэлмэриин зарим дүнгүүдые согсолоод, бии байһан дутуу дундануудые элирүүлжэ, түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын хоёр жэл соо бэелүүлэгдэхэ ехэ зорилгонуудые хараалһан тогтоол партийна конференци нэгэн дуугаар баталан абаба. Конференци дээрэ партиин райком, шалгалтын комисси, областной партийна конференциин делегадууд һунгагдаһан байна.

КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр МОДОГОЕВ А. У. конференцидэ хабаадалсажа, аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Партиин обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидат «Правда Бурятии» газетын редактор И. К. ЩЕКОТОВ конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

* * *

Шэнээр һунгагдаһан райкомой түрүүшын пленум болоо, эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэгдэһэн байна. КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретаряар П. М. ПАВЛОВ, секретарьнараар Н. Л. ЧИМИТОВ, П. Е. БЕЛОЗЕРОВ гэгшэд һунгагдаба.

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Аймагай промышленна предприятинуудай, транспортын ба барилгын эмхинүүдэй коллективүүд КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, тоосоото үе соо ажалай эмхидхэл ба журам һайжаруулжа, үй[л]дбэриин ашаг үрэ дээшэл[үүл]хэ талаар горитой ажал ябуулаа гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Гурбан жэл соо шэнэ 250-яад түхеэрэлгэ предприятинуудта тодхогдоо, 80 гаран түхеэрэлгэ шэнэдхэгдэн заһабарилагдаа. Энэ хүдэлмэри ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикада, мяханай комбинадта, хилээмэнэй заводто илангаяа һайнаар табигдаһан хаи.

Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн гурбан жэл соо дунда зэргээр 13 процентээр, продукци худалдалга 18 процентээр дээшэлһэн байна. Тиихэдэ үйлэдбэриин хүсэн 1970 онойхидо адли байгаа. Продукци худалдаха 1971 оной түсэб 105 процент, 1972 оной — 100, 1973 оной — 101 процент дүүргэгдээ. Гурбан жэл соо 790 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдагдаа. Мяханай комбинат, хилээмэнэй ба пивын заводууд, модо бэлэдхэлгын пункт, «Сельхозтехника» нэгэдэл продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха гурбан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэээ.

«Бурятцелинстрой» трестын 466-дахи ПМК, «Межколхозстрой» нэгэдэлэй ПМК, мүн барилга-заһабарилгын участок аймаг дотор барилга эрхилдэг байна. Тэдэнэй коллективүүдэй хүсөөр тоосоото үе соо 8,5 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бүтээгдэбэ. Түмэр замай, автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэд арадай ажахын ашаа шэрэлгые хурдадхаха талаар горитой амжалта туйлажа шадаа.

Аймаг дотор олон һалбаритай хүдөө ажахы бии юм. Эндэхи 10 колхоз ба совхоз тоосоото үе соо жэл бүри дунда зэргээр 1970 онойхитой сасуулхада, һү үйлэдбэрилгые 15 процентээр, мяха — 13, нооһо — 5, үндэгэ 15 процентээр дээшэлүүлбэ. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдалга нилээд ехэ болоо.

Эбэртэ бодо малай, хонидой, гахайн тоо толгой баһал олошороо. Гурбан жэл соо (1970 онойхитой жэшэхэдэ) үнеэн бүриһөө 120 килограмм һүн ехээр абтадаг болоһон байна. Тиихэдэ нооһо хайшалалга 5 процентээр дээшэлээ. Гүрэндэ тушаагдадаг үхэрэй толгой бүриин шэгнүүр 30 килограммаар, гахайн 20 килограммаар ехэ болоо.

Эндэхи колхоз ба совхозууд нооһо гүрэндэ худалдаха гурбан жэлэй түсэб 120,1 процент дүүргэһэн байна. Хяагтын совхозой малшадай ажалай һайн амжалта конференци дээрэ онсо тэмдэглэгдэбэ. Гурбан жэл соо гүрэндэ һү, мяха, нооһо, үндэгэ худалдаха арадай ажахын түсэб энэ ажахы сүм дүүргэһэн байха юм. Тиихэдэ «Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозууд муу бэшэ дүнгүүдтэй гараа.

Таряалан ба сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар аймаг дотор горитой ажал хэгдэһэн байна. Уһалууриин хэдэн системэ баригдаа. 1400 гаран гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ.

Эндэхи «Родина» колхозой таряашад, механизаторнууд республика дотороо үүсхэл гаргажа, орооһо таряа гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа. Тэдэнэр хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байнхай. Тоосоото үеын жэл бүри энэ ажахы дунда зэргээр 92 мянган центнер таряа хуряагаа. 1970 ондо гектар бүриһөө 14,5 центнер таряа абаһан байбал, табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ 19 центнер хураһан байна. Харин С. Н. Капустинай ударидадаг тракторно-таряан ажалай бригада үнгэрэгшэ жэлдэ 1255 гектар таряалангай га бүриһөө 23,5 центнер ургаса хуряажа, аймаг дотороо эрхимлээ.

Аймагай промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг коммунистнууд, ажалай түрүүшүүл улам олошоржо байнхай. Үнгэрэгшэ жэл соо ажалдаа эрхим һайн дүнгүүдые туйлаһан хэдэн арбаад малшад, таряашад орден, медальнуудаар шагнагдаа.

ҺАНААГАА АМАРХААР БЭШЭ

Экономико болон соёл культура хүгжөөхэ талаар тоосоото үе соо аймаг дотор зарим тэды амжалтануудай туйлагдаһан байбашье, шиидхэгдээгүй асуудалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөө олон гэжэ партийна конференци дээрэ онсолон тэмдэглэгдэбэ. Эндэхи ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикада ажалай эмхидхэл һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар нилээд юумэнэй хэгдэжэ байбашье, һанаһанда хүрэмөөр үрэ дүн туйлагданагүй. Фабрикын коллектив гурбан жэл соо 500 гаран мянган түхэригэй продукци түсэбһөө багаар худалдаһан байна.

Хоронхойн плавико-шпатова рудингай коллектив илангаяа ехэ гээгдэлдэ оронхой. Энэ рудник гурбан жэл соо 1.640 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө багаар худалдаһан байна. Эндэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари жэл бүри дүүргэгдэнэгүй, зарим сагта салин хүлһэнэй ургаса ажалай бүтээсэһээ ехэ байдаг ушаршье үзэгдэдэг. Продукциин өөрын үнэ сэн хямдаруулха даабари дүүргэгдэнэгүй, продукциин шанар муу байһаар. Рудингай коллектив гурбан жэл соо 460 мянган түхэриг түсэбһөө гадуур гарзада ороһон байна.

Плавико-шпатова рудингай, тоһоной заводой, Сүхын арһанай заводой болон бусад коллективүүд табан жэлэй шиидхэхы ондо продукци худалдаха даабарияа бэелүүлээгүй. Тиимэһээ аймагай предприятинууд 1973 ондо 66 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө багаар худалдаба.

Барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэри баһал ехэ дутагдалтай гэжэ тэмдэглэхээр. Шэнэ барилганууд саг соогоо ашаглалгада оруулагданагүй, хүдэлмэриин шанар муу байһаар. 466-дахи ПМК-гай коллектив ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрын үнэ сэн хямдаруулха, шанарыень һайжаруулха талаар ехэ дутагдалтай байна. Үнгэрэгшэ жэл соо түсэбэй ёһоор 6,5 мянган түхэриг олзо абахын орондо, 118 мянган түхэригэй гарзада ПМК-гай коллектив орошоо.

«Межколхозстрой» нэгэдэлэй ПМК-гай аймагта эмхидхэгдэһээр 2,5 жэл болобо. Теэд энэ үе соо нэрлэжэ хэлэмээр нэгэшье объект баригдажа, ашаглалгада оруулагдаагүй. Тиимэһээ дүүргэгдээгүй барилгануудайнь тоо жэл бүри олошоржол байха юм. Энээн тухай, мүн коллективэй хүдэлмэри һайжаруулха тушаа элидхэлшэ нүхэр **Елизов Е. Ф.**, «Родина» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Агафонов И. Р.** болон бусад конференци дээрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Аймагай колхоз ба совхозууд тоосоото үе соо гүрэндэ мяха, һү худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Үнгэрэгшэ жэл соо гүрэндэ һү худалдаха даабарияа аймаг 88 процент, мяха — 96, нооһо худалдаха түсэбөө 94 процент дүүргээ. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэбэл, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хүдөө ажахын управлениин хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа харюусалга багатайгаар хандана, эрдэм наукын туйлалтанууд ба түрүү онол арга муугаар нэбтэрүүлэгдэнэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэноор дэлгэрүүлхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг ехэ дутагдалтай байһаар.

Бүхы аймаг дотор үнеэн бүриһөө һү абалгын дунда зэргээр 120 килограммаар нэмэһэн байбашье, зарим ажахынуудта оройдоошье хубилалта болоогүй байна. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо үнеэн бүриһөө һү һаалга 1968 онойхиһоо дээшэлээгүй, Хүдэриин совхоздо, «Заря» колхоздо 1970 оной хэмжээнһээ доошолһон байха юм. Тиихэдэ хониниһоо нооһо хайшалалга 1970 онойхиһоо баһал доошолоо.

Эндэхи колхоз, совхозуудай бүхы үнеэдэй 11—13 процентнь, хонидой 9—10 процентнь жэл бүри тул үгэдэггүй байна. Тиихэдэ элдэб шалтагаанһаа болоожо, нитын адууһа малай гарзалалга доошолноогүй, зарим ажахынуудта улам ехэ болоно. Эхэ малай һубайрха, бүхы малай гарзалха талаар Хүдэриин, Ехэ-Нугын совхозууд, «Заря» колхоз ба бусад ажахынууд тон муу байдалда оронхой.

Адууһа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар Хүдэриин совхоз илангаяа ехэ гээгдэлдэ ороһон байна. Энэ ажахы гурбан жэл соо гүрэндэ мяха худалдаха даабарияа 94,7 процент, һү худалдаха түсэбөө оройдоол 62,9 процент дүүргэһэн байна. Совхозой малшад энэ үе соо 12 мянга гаран центнер һү гүрэндэ үритэй болошоо.

Мал ажал хүгжөөлгэдэ ушарһан эдэ дутагдалнуудта хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ехэ зэмэтэй гэжэ конференци тэмдэглэһэн байна. Тэдэнэр үйлэдбэриин технологи гэһэн үүргэдээ хүрэмөөр хүдэлнэгүй, адууһа малай үүлтэр һайжаруулха, түрүү онол арга нэбтэрүүлхэ талаар биратай ажал ябуулдаггүй байна. Тиихэдэ малшадай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ асуудал анхарагданагүй.

Аймагай ажахынууд гурбан жэл соо гүрэндэ орооһо таряа худалдаха даабарияа оройдоол 68 процент, овощ — 86,6 процент дүүргэһэн байна. Газар таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ, түрүү арга хэрэглэхэ талаар агрономууд һанаһанда хүрэмөөр хүдэлнэгүй. Эндэ нэгэ жэшээ харуулая.

«Родина», «Заря» колхозуудай таряалангай газар үрэжэлэйнгөө талаар тон адли гэжэ хэлэхэдэ болохо. Теэд хураһан ургасань тад ондоо байха юм. 1973 ондо «Родина» колхозой гектар бүриһөө 19,3 таряа, 184 центнер хартаабха, 221 центнер овощ хуряахада, нүгөөдэ ажахынь гектарһаа оройдоо 9,5 центнер орооһо, 92 центнер хартаабха, 130 центнер овощ абаһан байна. Энээхэн жэшээ дээрэ нэмэлтэ үгэ хэлэһэнэй үлүү гээд һанагдана.

ЭМХИДХЭЛЭЙ, ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИ

Аймагай партийна организацида коммунистнуудые үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудта зүбөөр хубаарилан табиха, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар тоосоото үе соо яһала ажал ябуулагдаа. Бүхы коммунистнуудай 198 хүниинь мал ажалда, таряан ажалда 212 хүн, промышленностьда 188 хүн хүдэлнэ. Хяагтын, «Пограничный» совхозуудай, Ранжуровай нэрэмжэтэ, «Дружба» колхозуудай ба бусад ажахынуудай коммунистнуудай 700-аад процентнь үйлэдбэри дээрэ ажаллана.

Ехэ-Нугын совхозой 1-дэхи, «Пограничный» совхозой 3-дахи, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи отделениинүүдэй, Наушки станциин, мяханай комбинадай партийна организацинууд тоосоото үе соо ажал ябуулгаяа нилээд һайжаруулаа. Хяагтын совхозой хонишодой бригадада байгуулагдаһан партийна бүлэг (партгруппоргынь нүхэр Арсаланов) муу бэшээр хүдэлнэ. Ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын парторганизаци гурбан жэл соо 25 хүниие партиин зэргэдэ абаа, тэдэнэй 21-ниинь хүдэлмэришэн юм. «Родина» колхозой, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи отделениин, фабрикын коммунистнуудай суглаанууд бэлдэлгэ һайнтайгаар, эмхитэйгээр үнгэрнэ. Зүбшэгдэхэ асуудалнуудые бэлдэлгэдэ коммунистнууд хабаадуулагдана, тиихэдэ үйлэдбэриин ба партийна хүдэлмэриин шухала шухала асуудалнууд суглаан дээрэ харагдадаг болоо.

Арад зоной дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэри нилээд һайжараа. Аймаг дотор политгэгээрэлэй 102 һургуули болон теоретическэ семинар хүдэлжэ, 3000 гаран хүн эрдэмээ дээшэлүүлнэ. Жэл бүри пропагандистын үдэр эмхидхэгдэнэ. Пропагандистнар нүхэд Шабанов, Котоманов, Гонсорунов болон бусад партийна энэ даабарияа һайнаар дүүргэнэ. «Пограничный» совхозой директор нүхэр Кушнарев пропагандистаар хүдэлхэ зуураа оролдосотой бэрхэ байһанаа харуулжа шадаа.

Аймаг дотор экономическа шэглэлэй 73 һургуули хүдэлнэ, коммунис ажалай хэдэн һургуули ажалладаг юм. «Дружба» колхозой парторганизациин агитколлектив муу бэшээр хүдэлдэг болонхой. «Родина» колхозой, Хяагтын совхозой парткомууд социалис мүрысөө ударидаха талаар яһала һайн дүршэлтэй болоо.

Гэхэтэй хамта аймагай партийна организацинуудай ябуулдаг эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэридэ нилээд дутагдал байһаар гэжэ конференци тэмдэглэбэ. Хүдэриин совхозой партком һүүлэй хэдэн жэл соо муугаар хүдэлнэ. Эндэ коммунистнуудай хамтын суглаан 6 һара соо зарлагдаагүй ушар үзэгдөө. Малшад, таряашадай дунда социалис мүрысөөн муугаар эмхидхэгдэнхэй. Ажалай түрүүшүүлые партида шэлэн абаха хүдэлмэри баһал дутагдалтай. Паркомой секретарь нүхэр Ануфриевай ажалаа һайжаруулха тухайнь хэды дахин хэлэгдэһэн байбашье, хубилалта болоногүй.

Хүдэриин совхозой, «Заря» колхозой, Сүхын арһанай заводой болон бусадай коммунистнуудай һуралсалда нилээд дутагдал бии: хэшээлнүүдынь саг соогоо бэшэ аад, бэлдэлгэ муутайгаар, эмхигүйгөөр үнгэрнэ. Алтайн, Хүдэриин совхозуудай, 466-дахи ПМК-гай агитколлективүүд муугаар хүдэлнэ. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, социалис мүрысөө хүтэлбэрилхэ хэрэг үшөөл ехэ дутагдалтай.

* * *

Партийна конференци дээрэ аймагай партийна организацинуудай ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл, дутуу дунданууд тухай ашатай туһатай хөөрэлдөөн болоо. «Родина» колхозой түрүүлэгшэ **И. Р. Агафонов** аймаг дотор түсэблэлгын хүдэлмэри гуримшуулха тухай асуудал табиһан байна. Хүдэриин совхозой дирекци ба парткомой, плавико-шпатова рудингай, 466-дахи ПМК-гай, «Межколхозстрой» нэгэдэлэй ПМК-гай хүтэлбэри болон парторганизацинуудай хүдэлмэри нилээд шүүмжэлэгдээ. Хүдэриин совхозой директор **В. Жамцаев** конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, элидхэл соо дурсагдаһан дутагдалнуудые дабтаад, тэдэниие яажа усадхаха тухайгаа нэгэшье үгэ хэлээгүй. Рудингай, барилгын хоёр эмхиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинишье конференци дээрэ үгэ хэлээгүй. Энэнь тон харамтай.

Партийна эхин организацинуудай ажал ябуулга саашадань һайжаруулжа, коммунистнуудай харюусалга ба үүргэ улам дээшэлүүлхэ гэһэн эрилтэ партийна конференци табиһан байна.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай тусхай корр.

Үбэлэй һаранууд[та] ехээр һаахан түлөө... циалис мүрысөөнэй һ... дэлгээрээд байна... Улаан-Үдын аймаг... «Искра» колхозой... лишан Агриппина... вельевна Хромых... шэ фермынгээ кол... тивые шэнэ... сөөндэ урялаа... Тиихэдээ... жэлгын үедэ үнеэн... риһөө 1200 килогра... һаа бага бэшэ һү... хаар ехэ зорилго... хараалаа һэн. Эдэ үдэрнүүдтэ... Хромых абаһан ул... сүм дүүргэхээр ажал... жа, эрхим амжалта... лажа эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Хромых.

З. Веснинагай фото.

АЖАЛДАА ХҮНДЭТЭЙ

Ажалдаа үнэн сэдьхэлээ табидаг хүн хамта хүдэлдэг нүхэдтөө, айл аймагтаа хүндэтэй байдаг гээшэ ааб даа. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Дээдэ-Юрөөгэй фермэдэ хүдэлдэг Цырен-Дулма Цырендоржиевна Будожапова эгээл иимэ хүнүүдэй нэгэн. Цырен-Дулма Цырендоржиевна хори гаран жэлэй туршада тугалшанаар ажаллаха үедөө нилээд дүй дүршэлтэй болонхой.

18 наһатай Цырен-Дулма басаган тугалшанаар табигдажа, эндэ хүдэлжэ эхилээ һэн. «Юун баһа үхибүүгээ энэ хүндэ ажалда томилһон ноёд бэ? Абаһан тугалнуудаа гарзада оруулаад, уйлахай табяад ябашана бэзэ» гэлдэхэ һаалишад олон һааб даа.

— Түрүүшынхиеэ фермэдэ ерээд, танихагүй хүнүүдтэ өөр тухайгаа иигэжэ хэлсүүлхэдээ, һанаандам тиимэшэг лэ байһан юм. Яалтайб? Муу юумын тохёолдоогүйдэ ондоо ажалда хүдэлхэмни гээшэ гү гээдшье һанаһан байхаб. Дүрбэ-табан үдэр хүдэлһэнэйнгөө удаа энэдэ үлэхэеэ шиидэжэ, дүй дүршэл ехэтэй һаалишадһаа нарай тугалнуудые яажа харууһалхада зохид бэ гэжэ һуража, ойлгоһоноо ажал дээрээ хэрэглэхые оролдоо бэлэйб.— гэжэ Цырен-Дулма Цырендоржиевна хүдэлмэриингөө түрүүшын үдэрнүүд тухай хөөрэбэ.

«Һайн юумэн татасатай» гэжэ зон хэлсэдэг гээшэ. Хамта хүдэлдэг дүршэлтэй тугалшадаар хөөрэлдэжэ, һургаал абажа эхилээ. Сагай ошохо бүри Цырен-Дулма басаган ажалдаа дүршэжэ, һая гараһан нарай тугалнуудые харууһалха талаар шадамар бэрхэ боложо, малшадай магтаалда хүртэн. Хайшан гэжэ хүдэлбэл, бүри һайн үрэ дүн туйлаха хэрэгтэйб гэжэ бодомжолжо эхилээ бэлэй. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо Цырен-Дулма Цырендоржиевна тугалшанаар ажаллана.

— Һая гараһан тугалнуудые һайнаар харууһалжа, ехэ болгохо гээшэ хүндэшэг лэ ажал гэжэ һанаа һэм. Эдэмни ямар нэгэн шалтагһаа хүйтэ нойто абаад, элдэб үбшэндэ нэрбэгдэжэ, олоор гарзалшаха үгы юм аабза гэжэ айгша бэлэйб. Тугалшан гээшэмнай ажахымнай харюусалгатай хүнүүдэй нэгэн гэхэдэнь баһал һанаата бологшо һэм, — гэжэ ажахын түрүү тугалшан намда хэлэбэ.

Иигэжэ һанаагаа зобохонь зүб. Урдань һаалишад тугалаа эхэдэнь хүхүүлжэ, томо болгоһонойнгоо удаа ондоо хүндэ тушаажа үгэдэг байһан юм. Һая гараһан тугалые эхэһээнь һалгаажа, амяарлан харууһалжа эхилһэн үе байгаа. Залуу тугалшан бэрхэшээлһээ түнхарингүй харууһалжа байһан бүлэг тугалнуудаа нэгэ хэмдэ эдеэлүүлхэ, дорохи дэбдихэрыень сагтань шэнэлдэг һэн. Үдэр бүри хэжэ байһан ажалдаа оролдосотойгоор хандажа ябаһанай ашаар энэ тугалшан уданшегүй хамта хүдэлдэг нүхэд соонһоо шалгаржа эхилээ. Мүнөө үедэ нүхэр Будажапова аймаг соогоо суутай тугалшан. Энэ тугалшанай дүй дүршэл халан абахаяа хүршэнэрынь айлшалдаг болонхой.

Цырен-Дулма Цырендоржиевнагай дүй дүршэл тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэлтэй. Тугалай гарамсаар эхэдэнь һайса долёолгоһоной удаа, ууурагынь хүхүүлдэг заншалтай. Һая гараһан тугалда массаж хэхэдэ һунэргүй һэргэлэн болодог, уурагаашье һайнаар хүхэдэг. Түрүүшын үдэрһөө эхынгээ уураг садатараа эдиһэн тугал тэнжэсээршье һайн. Һая гараһан тугалнуудаа табан хоногой туршада сүүдхын 5—6 дахин хүхүүлхэдээ, уурагынь 200-һаа 500 грамм болгодог байна. Энэ үеые Цырен-Дулма Цырендоржиевна тугал түлжүүлхэ эгээл харюусалгатай гэжэ тоолодог. Мүн нарай тугалнуудые нэгэ хэмдэ эдеэлүүлхэдэ, тэрээндээ бэлээр дададаг байха юм.

Харууһалжа байһан тугалнуудаа элдэб үбшэндэ дайрүүлхагүйн тула байрыень, хүхэлтэнүүдыень ходоо сэбэр байлгаха гэжэ тэрэ оролдодог заншалтай.

Удаань Цырен-Дулма Цырендоржиевна тугалнуудаа үдэрэй гурба дахин эдеэлүүлдэг. Гурбан килограмм һү гурба дахин таһалжа үгэнэ. Түрэһөөр арбан хоног болоод байһан тугалда үдэртөө 4 килограмм һү үгэжэ, хэдэн хоног үнгэрһэн хойноньн нэгэ килограмм һү нэмэжэ эдюулнэ. Хоёр һаратай болоһон иимэ тугалнуудта сэбэр һүн үгтэхэеэ болижо, орондонь 6 килограмм машиндагдаһан һүн үгтэнэ. Һү эдижэ, һара тухай болоһон тугалнуудта сэл хүхэ үбһэн, талха таряанай зүйл үгтэнэ. Дабһан, модоной хөө, яһанай гурил, загаһанай тоһо гэхэ тэ... шухала минеральна тэ... тугалда эдюулхэдэ, бэ... зүбөөр хүгжэдэг байха ю...

Бүри өртэ хабар нар... дулаан үдэрнүүдтэ ту... нууд үдэртөө нэгэ-хоёр ... сай туршада газаа гар... дадаг заншалтай. 1967 ... һоо хойшо нүхэр Будож... ва түхеэрэгдэһэн түсхай ... рада нарай тугалнуудые ... рууһалдаг болонхой. Иимэ байрань дулаан, гэрэлтэй, түхеэрэгдэһэн ... хай хоолойнуудаар са... агаар оруулагдадаг. Энэ ... хэрнай һарын туршада ... гал харууһалһанайн... удаа, тэдэнээ ондоо хү... тушаажа үгэдэг заншал... болоо.

— Манай ажалда мэр... жэлтын зүбшэл ехэ т... хүргэдэг гээшэ. Ажа... дүүргээд, сүлөөтэй үедөө ... зетэ, журналда гараһан ... рүү малшадай дүй дүр... харуулһан статья, мэргэж... тэдэй зүбшэл уншажа, ... гоогүй юумэеэ ажахын ... зоотехнигүүдһээ һурадаг ... — гэжэ Будожапова х... бэ.

Ажалдаа үнэн сэдьхэл... хандаһан хүн хэзээшье һ... үрэ дүн туйлажа шада... гэжэ арад зон хэлсэдэг ... шэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Ц... рен-Дулма Цырендоржие... харууһалжа байһан ту... бүриингөө шэгнүүрые сү... хын туршада 900 грамм... нэмээжэ абаа юм. Мүн ба... ша ондо энэ нүхэрнай ту... бүриингөө шэгнүүр сүүд... туршада 950 грамм нэм... жэ шадаа. Дүй дүршэл... малшанай хори гаран жэл... туршада харууһалһан туг... нуудые тоолохо болоо һ... һаалиин томо гэгшын ф... мэ, шахамалнуудай хэд... олон гүүртэнүүд боло... байха.

Малшадай дунда дэл... һэн бүхэсоюзна социа... мүрысөөндэ онсо шалга... найнгаа түлөө нүхэр Бу... жапова Октябриин Револ... циин орденоор шагнагд... хай. Мүнөө үедэ Карл Ма... сын нэрэмжэтэ колхо... бэрхэ тугалшан Дари-Дул... дүүтэеэ 95 тугал харуу... жа байна. Даажа байһан т... галнуудаа һайнаар адуул... малшадай харюусал... хаһа — үбэлжэлгые ... наар үнгэргэхэ зорилго ... даа табяад, хэлэһэн үгэ... хүрэхын тула тэдэнэр ү... бүри оролдоно.

Б. ШИРЕТОРОВ.
Сэлэнгын аймаг.

ТЮМЕНИЙН ОБЛАСТЬ. **Сургудай ГРЭС баригдажа, хүдэлжэ байнхай. Энэ станциин хоёр энергоблок 2 миллиард шахуу киловатт час элшэ хүсэ үгэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ 200 мянган киловатт хүсэтэй гурбадахи блок ашаглалгада үгтэхөөр бэлдэгдэжэ байна. Тэрэнэй барилгашад социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, хабсаралгынгаа хүдэлмэриие болзорһоонь урид түгэсхэһэн байна. Оронойнай эгээл томо электростанцинуудай нэгэн болохо Сургудай ГРЭС хадаа Баруун Сибириин нефть болон газ олзоборилдог хойто районуудые электрын элшэ хүсөөр гүйсэд хангаха байна.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сургудай ГРЭС-эй турбинануудай зал соо.

ТАСС-ай фотохроника.

ИЮЛЬ ҺАРЫН ТҮСЭБӨӨР

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ ажахын малшад хараалһан түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхын тула габшагай бэрхээр ажаллаба. Хүн бүхэнэй даажа байһан ажалдаа эзэн ёһоор хандаһанай ашаар «Зырянский» совхоз гүрэндэ һү, мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоо холо урид дүүргэжэ шадаһан юм. Ажахын 11 һаалишад һү һааха түсэбөө хоёр һараар уридшалан дүүргэһэн байна. Дүй дүршэлтэй һаалишад Н. Я. Воротникова, Н. С. Шангина, В. П. Голубева болон бусад түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэхэн хубитаяа оруулжа шадаа.

Ангырска фермын коллектив абаһан социалис уялгаяа болзорһоо урид дүүргэжэ, ажахын хараалһан түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулба. Түрүү һаалишад Н. С. Шангина, Н. Я. Воротникова гэгшэд мүнөө үедэ июль һарын түсэбөөр ажаллана. Дүй дүршэлтэй һаалишадай нэрэдэ совхозой дирекци, партком болон рабочкомой зүгһөө амаршалгын телеграмма эльгээгдэбэ.

Ажалша бэрхэ эдэ нүхэднай табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо урид дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Республика дотороо үүсхэл гараһан Яруунын һаалишадай жэшээгээр ажаллажа, абаһан уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэхээр тус ажахын һаалишад шиидээд, үдэр бүри оролдожо байнхай.

Малшадай харюусалгатай хаһа — үбэлжэлгэ түлэг дундаа. Ажахын һаалишад үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1500 килограммһаа доошо бэшэ һү һаажа абаха уялгатай юм. Бии байгаа үбһэ тэжээлээ мэргэжэлтэдэй табиһан рационой ёһоор гаргашалжа, сагаан һолоомоёо жэжэ болотор хэршээд, ууралда дэбтээһэнэйнгээ удаа талха таряанай зүйлтэй холижо эдюулнэ. Һаалишад хэлэһэн үгэеэ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула оролдоно.

Мүн тус ажахыда хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ оньһон техникэ заһабарилха хүдэлмэри эмхи гуримтайгаар ябуулагдана. Механизаторнууд энэ харюусалгатай хүдэлмэреэ Совет Армиин һайндэр болотор түгэсхэхээр шиидэнхэй. Оньһон техникэ заһабарилгада дүй дүршэлтэй механизатор Анатолий Петрович Петров түрүүшын үдэрһөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Энэ нүхэрнай үдэр бүриингөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэжэ, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө ёһотой үльгэр жэшээ харуулна. Хэдэн үгөөр энэ нүхэрэй ажалай амжалта тухай хөөрэжэ үгэмөөр.

Анатолий Петрович хэжэ байһан ажалдаа бүхы оролдосоёо гаргадаг хүнүүдэй нэгэн. Харюусалгатай ажалда Петровичые табихада онсо шалгардаг гэжэ хамта хүдэлдэг нүхэдынь дэмы хэлсэдэггүй юм. Үнгэрэгшэ жэлэй таряа хуряалга сагай ударилай орёо хүшэр байдалда үнгэрбэшье, Анатолий Петрович үсөөхэн үдэрэй туршада өөрынгөө «СК-4» комбайнаар 4900 центнер орооһо суглуулжа, ажахынгаа чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй тарилгада ажаллахадаа, үдэр бүриингөө даабари 150 процент дүүргэхэ, тарла хуряалгын үедэ 5000 центнерһээ бага бэшэ орооһо суглуулха социалис уялгатай.

П. ХАЛТАНОВ.
Прибайкалиин аймаг.

АЖАЛШАДАЙ БАЙРА — ӨӨҺЭДЫНЬ БАЯЛИГ

Хүн зоной байра байдал, [..]ашуудал һайжаруулха [..]үудалда партиин XXIV [..]езд ехэ анхарал хандуу[..]хай. Энэ зорилго бэелүүл[..]н тула Улаан-Үдэ хотын [ко]ммунальна гэр байрануу[д]ай управлениин хүдэлмэри[ш]эд бага бэшэ ажал хэжэ [...]даг.

Ажалшадые гэр байраар [ха]нгаха асуудал саг үргэлжэ [ш]ийдхэгдэнэ. 1973 оной 11 [һа]рын туршада соо Улаан-Үдэ[...]ын гэр байрын талмай [2]9 мянган метрээр ехэ бо[л]оо, тэрэ тоодо 20,8 мянган [д]үрбэлжэн метр талмайтай [гэ]р байра ашаглалгада шэ[ни]эр тушаагдаа. Мүн энэ [ж]ээ соо 2400 метр талмайтай [гэ]р байра муудаһан дээрэ[һээ] һандаргагдажа, досоонь [а]жаһууһан хүн зон шэнэ бай[ра]р хангагдаа. Улаан-Үдын [Го]родской Совейдэй мэдэлэй [гэ]р байрануудай 75 про[це]нтнь сэбэр уһаар, мүн ха[лу]ун уһаар хангагдахаһаа [га]дна, хэрэглэгдэһэн уһа хая[ха]г соргонуудтай болонхой.

Халуун, хүйтэн уһаар, [га]даһа гаргадаг соргонуу[д]аар хангагдаһан болбосон [ху]ултэй шэнэ байрануудай [б]оодохотой хамта уһаар [ха]нгагдаагүй хуушан гэр[н]үүдшье заһагдажа, таатай [бо]лгогдоно. Энэ хэрэг[т]э гүрэнэй зүгһөө жэл бүри [ехэ] мүнгэн һомологдоно.

[Ж]эшээнь, гэр байра капи[та]льнаар заһабарилгада 1973 [он]ой туршада городой бюд[же]тһээ 900 мянган түхэри[г]эй хэмжээтэй мүнгэ зөөри [һ]омологдоһон байна. Нёдон[д]о жэлэй 11 һарын турша[д]а 830 мянган түхэригэй [мү]нгэ зөөри ашаглагдаа. Тэ[рэ]нэй ашаар 30 мянган дүр[бэл]жэн метр талмайтай 38 [гэ]р заһабарилагдаа. Энэ үе [со]о заһабарида ороһон байра[н]уудай кухнинуудта 507 [эл]ектропеэшэн табигдаа. [Ол]он гэрнүүдтэ халуун, хүй[тэ]н уһан оруулагдаһан бай[на]. Ехэ ехэ байранууд хам[та]рһын телевизионно антеннэ[н]үүдтэй болгогдоно. Үертэ [н]абтаһан гэр байрануудые [за]һабарилхын тула 75 мян[га]н түхэриг мүнгэн гаргаша[л]агдаба.

Байрын гэрнүүдые ехээр [э]уудхаангүй байхын тула [са]г соонь заһабари хэхэ шу[х]ала байна. Энэ зорилгоор [го]родой коммунальна гэр бай[р]ын управлениин бүхы олзо [о]рходоо гэр байрануудта [ба]га зэргэ заһабари хэхын ту[л]а нёдондо 481 мянган түхэ[ри]гэй мүнгэ зөөри һомолог[д]оо һэн. Энэнь түсэбөөр ха-раалагдаһанда орходоо 8 мянган түхэригөөр дээшэ байгаа. Дээрэ дурсагдаһан мүнгэ зөөрөөр 3956 гэр байрануудта бага зэргын заһабари хэгдээ. Байрын 11975 дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдэй хушалта заһабарилагдаа. Гэрнүүдэй газаа талые гоёохо, бороогой уһанай урдадаг соргонуудые заһабарилха талаар горитой ажал хэгдээ. Хотын үйлсэ, гудамжануудта набшаһата модо һуулгаха талаар нилээд ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдаа. Энэ жэлдэ 7 мянган модод, 10 мянган һөөг бургааһан, 60 мянган сэсэг һуулгагдаа. Байрын гэрнүүдэй 800 гаран балкон шэнэлэгдээ.

Үйлсэ талмайнуудаа ариг сэбэр байлгаха, гоёон шэмэглэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. «Ариг сэбэрээр байдаг гэр» гэһэн нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ эхилһэн Октябрьска районой Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсын 22-дохи 120 байратай байшанда ажаһуугшадай үүсхэл городской Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ 1973 оной апрель һарада харагдажа үзэгдөө һэн. Энэ үүсхэл городой гансахан Октябрьска районой ажалшадай олон суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Энээнэй ашаар газаагуурхяа болбосон түхэлтэй болгохо зорилгоор уялгануудые абаа. Ниитын эдэбхитэдэй жэшээгээр район соо үнгэрэгшэ хабар, намарай туршада набшаһата 24 мянган модод, 49 мянган һөөг бургааһан һуулгагдаа. 69 ехэ гэртэ ажаһуугшад хэрэлсынүүдээ өөһэдөө сэбэрлэн хамадаг, үүдэнүүдээ заһадаг болоһон байна. Гадна үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын горитой хүдэлмэри хэгдэнэ.

Ажалшадай депутадуудай Октябрьска районно Соведэй гүйсэдком байрын гэрнүүдые ариг сэбэр байлгаха талаар хэгдэһэн хүдэлмэриин дүн гаргагдажа, Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсөөр оршодог 20, 22, 30-дахи номерой гэрнүүдтэ, Трубачеевэй нэрэмжэтэ үйлсын 20-дохи номерой гэртэ «Ариг сэбэрэй талаар эрхим» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Байрын гэрнүүдые сэбэр байлгаха хүдэлмэри хаа хаанагүй һайнаар табигдана гэхын аргагүй. Мяха-консервын комбинадай байрын гэрнүүдтэ суглаанууд үнгэргэгдэбэшье, ажаһуугшадай зүгһөө тусхай уялганууд абтаагүй. Тиимэһээ байрануудые ариг сэбэр байлгаха талаар дүн гаргахын аргагүй байна. Сэмбын фабрикын хүдэлмэришэдэй байдаг гэрнүүд мүн лэ иимэрхүү байдалтай.

Олохон зургаан болон министерствэнүүд гүрэнэй байрын гэрнүүдые мэдэлдээ барижа байбашье, тэдэнние хаража байдаг хүдэлмэрилэгшэдгүй байхаһаа гадна, заһабари хэхэ ямаршье аргагүй байна. Жэшээнь, республикын Элүүрые хамгаалгын министерствые абаад үзэе. Энэ министерствын мэдэлдэ хоёр дабхар модон гэр бии. Энэ гэрые ашаглаха даабари секретарь-машинисткада үгтэнхэй. Тэрэнь хүнние пропискада оруулха, гаргахаһаа ондоо ажал хэдэггүй. Тэрээнһээ боложо, байрань ехээр муудажа, ехэ мүнгэнэй капитальна заһабарида орохоор болонхой.

«Скотимпорт» трестын хүтэлбэрилэгшэд мэдэлдээ байдаг байрын гэрнүүдые һайн байдалда байлгаад, нютагагай Соведүүдэй мэдэлдэ үгэхын орондо комендантынгаа тушаал үгы хэһэн байна. Тиигэжэ байрануудынь харууһагүй байдаг болоо. Байрын гэрнүүдые иигэжэ харууһагүй байлгадаг 62 эмхи зургаан город соо тоологдоно. 5-һаа 10 мянган дүрбэлжэн метр хүрэтэр байрын талмайтай үшөө 14 эмхи зургаан бии. Эдэ бүхы зургаанууд гэр байрануудтаа бага зэргын заһабари саг соонь хэхэ аргагүй байна.

Ажашалдай депутадуудай городой Соведэй гүйсэдком эдэ бүгэдые хараадаа абажа, декабриин 6-да тусхай заседани үнгэргэхэдөө, өөрынгөө мэдэлдэ байдаг байрын гэрнүүдые заһабарилаад, городой байрын гэрнүүдэй управлениин мэдэлдэ үгэхыень эмхи зургаанууд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалаа.

Гэр байрын фонд — арадай үнэтэ баялиг мүн. Байрын гэрнүүдые һайнаар харууһалха, саг соонь заһабарилха гээшэ гүрэнэй ехэ удха шанартай хэрэг болоно. Энэ зорилгоор «Байрын гэрнүүдэй техническэ талыень, болбосон түхэлтэй болголгыень шалгаха бүхэ городской харалгые» 1974 ондо үргэлжэлхэ шухала гэжэ ажалшадай депутадуудай городской совет тоолоно.

Харалгын үедэ байрын гэр бүхэнние шалгаха, бүхы гэрнүүдые эмхи гуримтай, газаагуурхииень болбосон түхэлтэй болгохо талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалха шухала байна.

Г. ВЛАСОВ,
Улаан-Үдын байрын гэрнүүдэй городой управлениин начальник.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ЖАРГАЛТАЙ ХҮН

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Бато-Мунко Цыренович Гармаев машинадаа һуужа, хонишодой холын отарануудаар ошохоёо гараба.

— Һаянай нишэ ерэхэ туха болоогүй. 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлһэн бригадымнай хонишодтой танилсахат, — гэжэ Бато-Мунко Цыренович омогорхонгёор хөөрэбэ.

— Үбэлжэлгэ колхоз дотор мүнөө хэр үнгэржэ байнаб?

— Газаа мүнөө болотор дулаан байжа, талаан болобо ха. Хабартаа сагай уларилай гасаагүй һаань, бараг үбэлжэхэ бэзэбди, — гэжэ парторг харюусаба.

Колхозой түбһөө гараһаар час тухай гүйлгөөд, нэгэ заимхада хүрэжэ ерээ һэмди.

Үглөөгүүр эртэхэн бэлэй. Хонид дулаан хотон соoһоо гараад, үглөөнэй эдеэ хоол «эрижэ», шэхэнэй дүлиирхээр маарaлдажа байба. Хонидоо нэгэ хорой соoһоо нүгөөдэ руу оруулхадань, тэдэнь хобоо соо аятайханаар хэгдэһэн үбһэ эдижэ оробод.

Хонишон Сангади Бадмаевнатай танилсабабди.

Сангади Раднаева өөр тухайгаа хөөрэхэ дурагүй хүн байба. «Бусад хонишодтой адляар ажалладагби, «нюуса, нөөсэ» гэхэ юумэн байхагүй даа» гэжэ хэлэхэдэнь, «ажал тухайгаа хөөрэжэ үгэдэггүй хүнүүдэй нэгэн гээшэл ха» гэжэ зосоогоо һанажа һуубаб.

Тэрэ хори гаран жэл соо түрэл колхоздоо хонишоноор ажаллана. Һүүлэй арбаад жэл соо 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьгадые түлжүүлдэг, эрхим хонишон гээд колхоз, аймаг соогоо суурхадаг болонхой. Раднаева тухай колхозой парткомой секретарь: «Дүй дүршэлтэй хонишон, оло дахин аймагай Соведэй депутадаар һунгагдаһан, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор, хэдэ дахин Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан» гэжэ урда тээнь хэлээ һэн.

Эхэ хонидой отарын ахалагша хонишон Сангади Раднаевагай ажал хүдэлмэри хододоо урагшатай, бэлэхэ һээр бүтэдэг байгаагүй. Хорёод жэл соо ган гасууртай, үбһэ тэжээлгүй жэлнүүдшье, шэрүүн хүйтэн, ангама халуунишье үдэрнүүдтэй дайралдадаг байһан. Сангади Бадмаевна даажа абаһан хонидоо хододоо тамир тэнхээ һайнтай байлгаха, хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхын түлөө оролдожо ажалладаг заншалтай юм.

Арбаад жэлэй саана болоһон нимэ нэгэ ушар дурдая. Тиихэдэ ехэ ган гасуур боложо, үбһэ тэжээл багаар бэлдэгдэһэн байба. Үбэлшье хүйтэн жабараар сохижо эхилээ. Үдэ багта Сангади хонидоо уһалхаяа гол тээшэ туубa. Үглөөгүүр соолго соолоходонь, голой уһан яагаашьегүй байһан аад, үдэ багта тэрэнь булаг шэнгеэр бурьялжа, нилээд гүнзэгы тошо халяажархиһан байгаа. Түрүүшын хонид голой эрьедэ хүрэжэ ерэһээр, тэрэ тошон руу тогтон торонгүй, «шунгажа» эхилээ бшуу. Арбаад шахуу хонидойнгоо елэгэр мүльһэн дээрэхи уһан соо байхыень Сангади харахадаа, мэгдээд абаа һэн. Тамир тэнхээгээр һайн хонидынь нороһон «дэгэлэйнгээ» уһые һэжэржэ мэдэнэ. Хэдэн боргосогорхон хонид уһан соoһоо гараха һанаатай аад, шэл шэнги мүльһэн дээрэ халтирха юм. «Эдэнние уһан соoһоо мэнэ гаргаха» гэжэ Сангади шиидээд, хүйтэн уһа оймошоо һэн. Гурба-дүрбэн хони эрьедэ шэрэжэ гаргаба. «Яахаб, эдэ тамиргүйнүүдынь үхэхэдөө болохо» гэжэ һанаад, гэр тээшээ гүйхэ гэхэдэнь, талаан болоходоо, сар шаргада хүллэһэн хүбүүниинь баагуудые тээгээд, уһандаа ерэжэ ябаба.

Янгинама хүйтэн уһан соо шунтаһан хонидоо шарга дээрэ тээжэ абаашаад, хурьгадай дулаан байра соо оруулбад. Модон шэнги болотороо хүрэшэһэн валенкаяа, нороһон хубсаһаяа һэлгэжэ үмдэһөөр, тэдэ хонидто бүлеэн уһа шудхажа, амиды голтой болгоо бэлэй.

Ахалагша хонишон Сангади Раднаевна ниитын зөөри арьбадхахын түлөө хододоо оролдожо ябадаг хүн юм.

Тэрэ 1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг болохын түлөө дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга түлжүүлжэ шадаа, нооһо гүрэндэ тушааха түсэбөө мүн лэ амжалтатайгаар дүүргээ.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй тогтоолоор Сангади Раднаева үнэтэ бэлэгтэ хүртөө. 1973—1974 онуудай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын, 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тус отарын коллектив мүнөө тэмсэнэ.

Нютагаархидынь С. Б. Раднаевае «жаргалтай хүн» гэлсэдэг. Жэлһээ жэлдэ ажалдаа амжалта түйлаһанайнгаа түлөө тэрэ гүрэн түрынгөө хайра шагналда хүртэнэ, нютаг нугаяа суурхуулна. Тэрэ ажалаар жаргалаа олоо.

С. ОЧИРОВ.
Баргажанай аймаг.

ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР

«Буржелезобетон» нэгэдэлэй 1-дэхи филиалай хүдэлмэришэд 1973 оной даабарие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлһэн юм. Һайн шанартай продукци ехээр бүтээн гаргахын тула бултa хүдэлмэришэд хаба шадалаа гаргаһан байна.

Л. В. Муравьёвагай хүтэлбэрилдэг бетон хэрэгсэлнүүдые хэдэг цехэй хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ иладаг һэн. Энэ цехэй коллектив юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргээ һэн.

В. Г. Колесников, В. В. Хохряков гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд ажалдаа үндэр бүтээсэ түйлажа, гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабари хоёр һараар уридшалан дүүргэһэн юм. Василий Георгиевич Колесников, Виктор Васильевич Хохряков гэгшэд һайн шанартай продукци ехээр гаргажа шадаһанайнгаа түлөө һаяшаг «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн хүндэлэлэй тэмдэгээр шагнагдаба. «Буржелезобетон» нэгэдэлэй 1-дэхи филиалай үшөө найман хүдэлмэришэд энэ хүндэтэ тэмдэгээр шагнагдажа, юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ үшөөл габшагайгаар хүдэлхэ гэжэ шиидэбэд.

Б. ШАГДУРОВ,
«Буржелезобетон» нэгэдэлэй 1-дэхи филиалай хүдэлмэришэн.

ИРАГУУ ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛЭЭ

АЯЛГА

А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэдэ хүгжэмдэ дуратайшуул олоороо сугларжа, һая Улаан-Үдэдэ эмхидхэгдэһэн камерна оркестрэй аялга хүгжэм шагнаба. Иигэжэ нийслэл хотодомнай хүгжэмэй шэнэ коллектив бии болобо.

XVII—XVIII зуун жэлнүүдтэ имэ оркестрэй гүйсэдхэхэ тусгаар хүгжэм найруулагдадаг байһан юм. Камерна оркестр гээшэ, сэхэ руунь хэлэхэдэ, «гэр бүлын» оркестр (тиихэ үедэ) гэхэдэ болоно. Харин манай орондо хоридохи зуунай хорёод онуудаар дэлгэржэ, урданай элитэ ехэ хүгжэмшэдэй һайн һайхан ёһо заншал һэргээгдэһэн байна.

Нэгэ гээгдэжэ гү, али солгёотожо зэдэлхэ инструмент энэ оркестртэ байдаггүй, харин бултадаа нэгэ жэгдээр наадаха ёһотой юм. Хүгжэмшэд гүйсэдхэхэ байһан зохёолойнгоо маяг хэлбэрие жэншэдгүй һайнаар мэдэхэ зэргэтэй.

Камерна оркестртэй болоһомнай ехэ һайн, онсо өөрын удхатай. Хүгжэмэй дундаршагүй баялигые, хамаг нюусые эрхим һайнаар мэдэхэһээ гадна, дадхаан шагнажа, удхыень тайлбарилжа шадаха байһыемнай энэ бүгэдэн эли бодо гэршэлнэ. Хото бүхэндэ иимэ оркестр үгы. Хүгжэмэй талаар нилээд алдаршаһан томо хотонууд, жэшээнь, Киев, Ереван болон Тбилисидэ тон иимэ оркестр эмхидхэгдэһээр үнинэй. Орон дотороо, мүн хилын саагуур нилээд суурхуулһан хүгжэмшэ Р. Баршай гэгшын хүтэлбэри доро зэдэлһэн оркестрые ходо шагнаһан, омогорхон баясаһаншье байнабди. Тэрэшэлэн А. Волконскийн ударидадаг «мадригал» гэжэ ансамблие һайн мэдэнэбди.

Манай оркестртэ имагтал хүгжэмдэ үнэн сэдьхэлһээ дуратайшуул, хүгжэмэй нюусые һайн мэдэхэ хүнүүд оролсоно. Жэшээнь, Буряадай АССР-эй габьяата артист, эрхим флейтист Борис Грудинин, бэлигтэй бэрхэ хууршад С. Окладников, В. Корнаков, Л. Рафалович, В. Колесник, альтистнар М. Голков, В. Олзоев, виолончелистка А. Колесник, контрабасист Л. Гантимуров гэгшэдые эндэ харанабди.

Оперо ба баледэй театрай оркестртэ бултадаа хүдэлдэг хүнүүд шуу. Тиигэбэшье сүлөөтэй сагтаа оркестртэ наадажа, хүгжэмдэ дуратайшуулые баясуулна. Камерна оркестр эмхидхэхэ талаар Л. Гантимуров эдэбхи үүсхэл гаргажа, мүнөө тэрэнээ хүтэлбэрилнэ. Оркестрэй наадаха зохёолнуудые найруулна, репертуар табина. Сэхыень хэлэхэдэ, нүхэр Гантимуровай оролдолго айхабтар ехэ. Энэ хүмнай эмхидхэхы ехэ шадабаритай.

Хүнүүд гансашье хүгжэм шагнана бэшэ, мүн шэнэ һонин дуунуудтай танилсана. Тиигэжэ оперо ба баледэй театрай дуушан Ю. Даниловагай дуулахада, хүнүүд баяр баясхалан хүргэнэ. Гадна СССР-эй арадай артист Л. Линховоин, Буряадай АССР-эй арадай артист Д. Дашиев гэгшэд дууладаг байна.

Камерна оркестр телевидениидэ концерт табижа, сэнхир экран харагшадые баясуулаа. Республиканска библиотекэдэ хүнүүд хэдэ дахин сугларжа, хүгжэм шагнаа. Һүүлшын концертын үедэ элитэ композиторнууд И. С. Бах, Г. Ф. Гендель, тэрэшэлэн Буряадай композитор Ж. А. Батуев болон бусад хүгжэмшэдэй зохёолнууд гүйсэдхэгдээ.

Тус оркестр һая эмхидхэгдээ гэжэ хэлээ һэм. Тиимэһээ өөрын маяг хэлбэритэй үшөө болоодүй байна. Байтараа дүршэл дадалтай боложо, нэгэ жэгдээр наадажа шадаха юм бээзэ. Дирижёргүй дээрэһээ иимэ дутагдал гарахаа һананал ха. Хуурашадынь үсөөн. Концертын болоходо, хүгжэмшэдые урижа ерүүлнэ.

Композитор бүхэн онсо өөрын маяг хэлбэритэй байдаг. Энэниень зарим ушарта оркестр гүйсэд һайнаар гаргажа шаданагүй. Жэшээнь, И. С. Бахай зохёол гүйсэдхэхэдээ, бэе бэеэ ойлголсонгүй дээрэһээ алдуурхаа һанаа.

Оркестрэй репертуар тухай тусгаар хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө гурбан ондоо түсэбтэйгөөр наадана. Ехэнхидээ урданай хүгжэмшэдэй зохёолнуудые гүйсэдхэнэ. Композиторнууд Г. Перселло, И. С. Бах, Г. Ф. Гендель, А. Вивальди, Г. Ф. Телеман, Т. Альбинони гэгшэдэй зохёолнуудые шагнаабди. Совет композиторнууд, жэшээнь, С. Прокофьев, Р. Глиэр, К. Караев, Ж. Батуев гэгшэдэй хүгжэмтэ зохёолнууд гүйсэдхэгдөө.

Репертуартаа мүнөө үеын хүгжэмшэдэй, тэрэ тоодо буряад композиторнуудай зохёолнуудые оруулаа һаань, бүришье һайн байха бэлэй. Камерна оркестрэй гүйсэдхэхэ зохёол мүнөө дээрээ үсөөн. Манай композиторнууд энэние хараадаа абажа, тусгаар жанрай хүгжэм бэшэхэ бээзэ гэжэ найдагдана.

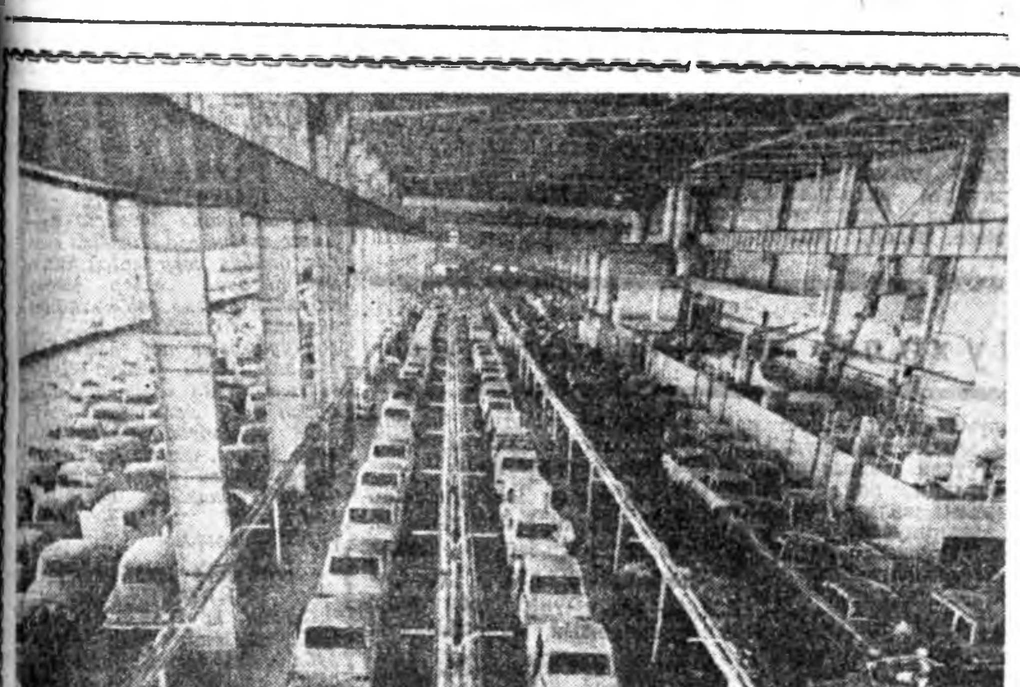
Жигжит Батуевай «Газарай хүбүүн» гэжэ баледһээ нэгэ хэһэг гүйсэдхэгдөө. Оркестрэй хүгжэмшэн М. Голков тэрэниие найруулһан байна. Саашадаа тиигээд лэ хүгжэлһын замаар ябаха юм бээзэ. Теэд үшөө нэгэ арга бии. Композиторнуудта захижа бэшүүлхэ шухала гэжэ һанагдана.

Хүн зониие дүрбэн талaшаар, түрүү үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Коммунис парти гол анхаралаа хандуулна. Энэ талаар харюусалгатай байһанаа оркестрэй гэшүүд тон һайн мэдэнэ. Тиимэһээ бэлиг шадабаряа нарижуулхые үдэр бүри оролдоно.

Ирагуу хүгжэм ходо зэдэлүүлжэ, хүн зониие баясуулжа байхыень залуу коллективтэ хүсэхэ дуран хүрэнэ.

Н. ЦИБУДЕЕВА,
хүгжэм шэнжэлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: камерна оркестр наадана.

МОСКВА. «Авто-Москвич» нэгэдэлэй коллектив үйлэдбэриин үндэр үрэ дүн түйлаба. 1973 ондо тус коллектив түсэбһөө гадуур 6 миллион түхэригэй продукци гаргаһан байна. Нэгэдэлэй конвейер дээрэһээ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 1.250-яар олон автомобиль бууһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Москвич» автомобильнуудые бүтээдэг лини дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Уншагшадые һонирхолтой дүй дүршэл

БАРИЛГАШАД, ЖОЛООШОД — НЭГЭ БРИГАДА

Автовска гэр байра баридаг комбинадай бригада юһэн дабхар гэрые хорин долоон хоногоор гэхэ гү, али графигһаа неделеэр урид хабсаргажа бэлэн болгоо.

ДСК-гай хүдэлмэришэдэй дурадхаһан шэнэ арга хэрэглэн, Ленинградай барилгашад ажал хэрэгтээ иимэ һайн үрэ дүн түйладаг болонхой. Гэрэй торхо бодхоолгые түргэдхэхын тула барилгашад жолоошодтой нэгэ бригада боложо хамтарһан байна.

Урда тээнь автопаркда машинануудай дуталдаһанһаа шалтагаалан, барилгашад удаан һаатадаг һэн. Гэр хабсаргагшад гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ машина хүлеэжэ хэдэн зуугаад час үнэтэ сагаа гээһэн байха. «Комбинат — барилгын талмай» гэһэн маршрудтай график сахиха, барилгын конвейерые таһалгаряагүй наринаар хүдэлгэхэ хэрэгтэ барилгашад, жолоошодой ондо ондоо захиргаанда мэдэлтэй, өөр өөрын түсэбтэй байдаг ушар һаад хэдэг байба. Жэшээлхэдэ, мүнөөдэр нэгэ барилгада панельнуудые зөөһэн жолоошон үглөөдэр городой нүгөө захадахи ондоо барилгада эльгээгдэшэхэ. Комбинадай ба «Ленстройтранс» управлениин автопредприятиин хүтэлбэрилэгшэд барилгашадай, жолоошодой нэгэдхэмэл бригаданууды бии болгоо. Иимэ коллективүүдэй ажалые нэгэл дүн — бүтээгдэһэн гэр байранууд гэршэлхэ. Тиин жолоошод ооһэдын предприятиин гэшүүн зангаараа үлэхэ, мүн һайнаар хүдэлһэнэй түлөө ДСК-гай шанда хүртэхэ болоно.

Жолоошод барилгада хүдэлхээ ерэхэдээ, бодхоогдохо байһан гэрэй проектэй танилсадаг, замайнгаа, зөөхэ ашаанайнгаа хэмжээе, ажалайнгаа графигые һайн хадуужа абадаг. Автопредприятинууд барилгашадые хэрэгтэй машинануудаар гүйсэд хангаха гэжэ оролдодог. "Хариин жолоошод хамга ажалайн нүхэдтоо шухала бүхы юумыень зоожэ үгэнэ.

Барилгашадай бригада бүхэндэ 18 жолоошон ороод, гурбан халаанаар хүдэлнэ. Гэхэ зуура, гэр бүхэние хабсаргаха хүдэлмэри һаадгүй ябуулхын тула оройдоол зургаан машина хэрэглэгдэхэ байна. Машина бүхэн нёдондо жэлэйхиһээ 10—15 мянган тонноор ехэ ашаа һара бүри зөөнэ.

Социалис мүрысөөгөөр илаһан бригада бүхэндэ мүнгэн шангуудтай хамта хоёр вымпел барюулагдаха юм. Ажалай мүрысөөнэй дүн квартал бүхэндэ согсологдон соносхогдодог. Нэгэдэхи, хоёрдохи һуури эзэлһэн бригадануудта шангууд үгтэдэг. Барилгын түхеэрэлгэнүүдые бүтэн бүрин байлгаха, саг соонь асарха, хүдэлмэриингөө графигые наринаар сахиха асуудалнууд социалис мүрысөөнэй гуримда заатагүй ородог.

Иимэ хабсаралгын-транспортна нэгэдхэмэл бригадануудые эмхидхэхэ үүсхэл гаргагшадай дүршэл барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй, автомобильна транспортын, шоссе харгын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай Ленинградай обкомуудай шиидхэбэреэр Ленинград хотодо, область дотор олоной шадабари болгогдожо байнхай.

Л. ФРОЛОВ,
ТАСС-ай корр.

СПАРТАКИАДА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Үбэлэй табадахи спартакиадын нэгэдэхи, хоёрдохи ээлжээнэй мүрысөөнүүд республикымнай аймаг бүхэндэ үнгэргэгдэһэн байгаа. Нааданай дүн хаража үзэхэдэ, Кабанскын, Хориин, Түнхэнэй, Загарайн, Баргажанай, Бэшүүрэй аймагуудай спортын коллективүүд спартакиадые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа, олон спортсменүүдые хабаадуулжа шадаа гэжэ тэмдэглэмээр. Мүнөө Улаан-Үдэ хотодо гурбадахи ээлжээнэй—түгэсхэлэй мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ байнхай.

Санын зүргэ дээрэ болоһон нааданай түрүүшын үдэр эрэшүүл 30, эхэнэрнүүд 10, аха наһанай хүбүүд — 20, басагад — 5, эдиршүүл — 5, басагадынь —3 километрэй зайда урилдаба. Эрэшүүлэй дунда 30 километрэй зайда гараһан спортсменүүд сооһоо ЛВРЗ-гэй спортын клубай түлөөлэгшэ Василий Смирнов 15 километрэй зайда хүрэжэ ерэхэдээ, бултанһаа һайн саг харуулба. Урдандаа республика соогоо мэдээжэ болоһон Олег Харитонов, Григорий Цыбиков гэгшэд бирабагүй. Республикын үнинэй санашан Олег Харитонов фиништэ арбадахи ерээ, нүгөөдэнь замдаа санаяа хухалжа, сагаа бараһан байхa юм. Тиибэшье һаань, бусад спортсменүүд — Д. Банзаровай нэрэмжэтэ институдай багша Василий Григорьев, «Урожай» бүлгэмэй Александр Калуженин гэгшэд эрхимлэгшые ахижа гарахаар хурдан солбон байгаа бэлэй... Бэрхэшээл ехэтэй харгыгаа зүрхэтэй бэрхээр нэгэ час 51 минута 58 секунда соо гаталжа, фиништэ ерэһэн Смирнов спартакиадын чемпион болобо.

Эдэнэрэй удаа эхэнэрнүүд урилдаанда гараба. Эндэ зүүн Сибириин технологическа институдай багша Надежда Вершининада хүрэжэ урилдаха спортсменка байбагүй. Хурдан солбоноор урилдадагаараа мэдээжэ болоһон Надежда Вершинина зайгаа 33 минута 26 секунда соо гаталһан байба. Эдэнэй удаа 16—18 наһатай хүбүүд, басагад урилдаанда гараба. Эндэ Кабанскын аймагай басагад мүрысөөнэй эхилэн сасуу ана мана тулалдажа, командаяа түрүү һуурида гаргаһан байна. Хүбүүдэй дундаһаа шалгарһан Кабанскын аймагай Михаил Капустин Николай Бузин хоёрой хоорондо «Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Валерий Мироманов оролсожо шадаа. Спартакиадын дурасхаалай хоёр шанда Селенгинск тосхоной Анатолий Кобылкин, Таня Темшекова гэгшэд хүртэбэ.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэрэй дүнгөөр «Труд», «Локомотив» бүлгэмүүдэй команданууд түрүү һуури эзэлжэ ябана.

В. БАДМАЕВ.

Энэ һургуулиин ордонии барижа дүүргэһэн барилгахабсаралгын нэгэдэхи управлениин участогай прораб **В. А. Шубин** шэнэ байшангай түлхюурые энэ һургуулиин директор **Д. Г. Баяртуевта** барюулба.

Хэдэн жэлэй туршада энэ һургуулиие барижа, Хэжэнгын аймагай үхибүүдые баярлуулһан барилгашадай ажалые магтамаар.

Прораб И. И. Емельяновай хүтэлбэри доро ажаллаһан барилгашад өөһэдынгөө уялгануудта нарин нягтаар хандажа, һургуулиин ордониие шанар һайнтайгаар бариха гэжэ оролдоо. Тиихэдэ С. В. Акопянай хүтэлбэрилдэг шулуушадай бригадын гэшүүдэй ажалые магтамаар.

ШЭНЭ ҺУРГУУЛИИН ГАЛНУУД

Фоторепортаж

Хэжэнгэ тосхон нилээд ехэ болонхой. Хойто хадын бооріһоо эхилээд, Хэжэнгэ голой урда бэедэхи Уляабарай шугы хүрэтэр гэхээр нэмжыһэн энэ тосхоной үндэр добо дээрэ үндэр гэрнүүр олоороо жэрылдэнэ. Тэдэнэй наада тээхэнэнь баһа нэгэ үндэр һаяхан ербын бодожо, үдэшын боро хараанаар зайн галай хурса галнуудаар яларба.

Жэлһээ жэл бүхэндэ республикымнай аймагуудта шэнэ шэнэ һургуулинуудай ордонууд ербылдэн бодожо, үхибүүдые хэшээлдэ дуудаһан хонгёо хонхо хүхюугээр жэнгирэлдэнэ. Шэнэ ордондо орожо, шэрын үнэрөө хүсэд табяагүй классуудта һуужа, эрдэм ном шудалха болоһон хүбүүд, басагад баяртайгаар һубарилдаха.

...Һаяхан Хэжэнгын дунда һургуулиин газаа дуутай шууяатай, хүлгөөтэй байба.

— Шэнэ һургуулимнай мүнөөдэр ашаглалгада үгтэхэнь.

— Одоошье шэнэ һургуулидаа орожо амархамнай хаш даа.

— Иимэ олон дабхар, хирпиисээр бариһан һургуулиин гэрнүүд республикын аймагууд, хүдөө нютагуудта үсөөн хаш.

— Ууралаар дулаасуулагдадаг, спортын уужам залтай, һайнаар түхеэрэгдэһэн кабинедүүдтэй шэнэ һургуули соо һурахада урматай.

Иимэ хөөрэлдөөн һурагшадай дунда болоо һэн.

964 хүнэй һураха һууритай шэнэ һургуулиин ордониие ашаглалгада үгэлгын баярай суглаанда хүн зон олоороо сугларба. Эндэ түрэлхид, багшанар, һурагшад ехэл хүхюун шарайтайнууд зогсоно.

Хэжэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Б-Д. Б. Рыбдылов** шэнэ һургуули нээлгын баярай митингые нээжэ, улаан торгоор татагдаһан лентые таһа хайшалба.

Альга ташалган шааяна.

Шэнэ һургуули һайнаар түхеэрэгдэнхэй: физикэ, хими, биологи, литература болон хэлэ бэшэгэй кабинедүүдтэй, спортын залтай.

Баярай энэ суглаан дээрэ дружинын Соведэй түрүүлэгшэ **Н. Балданова,** түрэлхидэй комитедэй түрүүлэгшэ **Е. Перфильева,** Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь **Г. Бальжиров,** аймсоведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша **Ц. Цыренжапов** болон бусад үгэ хэлэбэ.

— Иимэ олон дабхар томо һургуулиин ордон Хэжэнгэ нютагта түрүүшынхеэ нээгдэбэ гээшэ.

— Иимэ һайхан, үндэр гоё һургуулида һайнаар һурагты! — гэжэ тэндэ сугларагшад һурагшадта юрөөбэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б-Д. Б. Рыбдылов лентэ хайшалжа байна. 2. Химиин багша В. Балданова 9-дэхи класста хэшээл үнгэргэжэ байна. 3. 10-дахи классай һурагшад шэнэ ордоной дэргэдэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» январиин 10-да Москвада үнгэргэгдэһэн нэгэдэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лоторейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Хоёр хүн зургаан номер таажа, туд бүридөө 5.000 түхэриг шүүбэ. Табан номер тааһан хүнүүд 1.313 түхэриг, дүрбэн номер таагшад—35 түхэриг, гурбан номер тааһан хүнүүд 3 түхэриг абаха байна.

«Спортлото-2»: Нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад—3.189 түхэриг, дүрбэн номер тааһан хүнүүд —75 түхэриг, гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха.

Нэгэдэхи тиражай шүүбэриие нөөсэлгын түбэй кассанууд январиин 21-һээ февралиин 20 болотор түлэхэ байна. Ээлжээтэ тираж январиин 20-до Москвада үнгэргэгдэхэ. **(ТАСС).**

ЕХЭ ТУЛАЛДААН ЭХИЛБЭ

Шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ солодо хүртэхын түлөө түгэсхэлэй уулзалгада хабаадаха эрхэ олохын тула шанга тулалдаануудай эхилһэн тухай мэдээсэл шатарта дуратай олон миллион хүнүүд хүлеэжэ байна.

Дэлхэйн экс-чемпион Борис Спасский, америкын бэрхэ шатаршадай нэгэн Роберт Бирн гэгшэд түрүүлэн наадажа эхилхэнь. Эдэнэр январиин 14-дэ Сан-Хуанда (Пуэрто-Рикэ) уулзаба. Тиин Борис Спасский 37 наһа хүрэһэн үдэрөө январиин 30-да шатарай хюлгын дэргэдэ угтахаяа байна.

Нютагай уларилда бэеэ дадхаахын тула Спасский совет шатаршадай дундаһаа түрүүлэн замдаа мордобо. Урдынь тренер, секундант, уласхоорондын гроссмейстер Игорь Захарович Бондаревский тэрээнтэй хамта ошоо.

Эхилхээ байһан наадан тухай тобшохоноор хөөрэхые гуйжа, мордохынь урда тээхэнэ тэдээндэ хандабабди.

СПАССКИЙ: — Арбан жэл үнгэрһэн хойно дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө гурбадахяа тулалдажа эхилхэмни. Тоо бүхэн ямар нэгэ гүнзэгы удхатай байдаг гэжэ урдандаа хэлсэдэг һааб даа. Теэд энэ удаа ямар байхыень мэдэнэгүйб. Юрэдөөл түгэсхэлэй мүрысөөнэй дүрбэнэй нэгэ хубида наадаха эрхэдэ Бирн дэмы хүртөөгүй байха.

БОНДАРЕВСКИЙ: — Спасский Бирн хоёрой нааданай дүн тухай маргаһанай хэрэггүй. Эндэ Спасский илажа гараха гээд зарим шэнжэлэгшэд буруугаар тоолоно. 45-тай американ гроссмейстер бэлигтэй бэрхэ шатаршан байһанаа харуулаа. Шатарай теориин шэнэ зүйлнүүдые анхаралтайгаар үзэдэг, уран зохёолой-шэнжэлхы хүдэлмэри эрхилдэг байна. Бирн һонирхолтой хэдэн монографи бэшэжэ хэблүүлээ.

Энээнһээ урагша Спасский Бирн хоёрой уулзалгын 0,5:0,5 тоотойгоор дүүрэһэн байгаашье һаань, Бондаревскиин шаби шүүхэл байха гэжэ шатарай шэнжэлэгшэдэй 99 процентнь тоолоно. Һүүлэй үедэ Борис Спасский яһала һайнаар наадана. Энэнь намда ехэ түбэг тохёолдуулха байха гээд американец тэмдэглэнэ.

Спасский Бирные шүүхэһээ гадна, дэлхэйн чемпионтой наадаха эрхэдэ хүртэхэ байха гэжэ шэнжэлэгшэд багсаамжална. Европын оронуудаар ябахые зэһэжэ байһан, дэлхэйн чемпион Роберт Фишер Сан-Хуанда ерэхэ һанаатай гэһэн хөөрэлдөөнүүд һүүлэй үедэ гарана.

Тигран Петросян — Лайош Портиш (Венгри) хоёрой тулалдаан илангаяа һонирхолтой байхаар хүлеэгдэнэ. Эндэ хэнэйншье илалта туйлахань мэдэгдэнэгүй. Эдэнэр январиин 18-да Испаниин Пальма-де-Мальоркдо наадажа эхилхэ. Тигран Петросян 44-тэй, харин Лайош Портиш 36-тай юм. Эдэнэй бэлиг шадабари олондо мэдээжэ. Урдань хэдэ дахин уулзахадаа, Портиш дүрбэн удаа шүүһэн, зургаан нааданда тэнсэһэн байна. Тиимэһээ Венгриин суута гроссмейстер Портиш илахые оролдохо. Мүн дэлхэйн экс-чемпион харюугаа абажа, булижа гараха хүсэлэнтэй.

Нүгөө хоёр наадандань шанга тулалдаан болохоор хүлеэгдэнэ: Виктор Корчной—Энрике Мекинг (Бразили), Анатолий Карпов — Лев Полугаевский гэгшэд наадаха. Түрүүшынхидынь январиин 16-да США-гай Джорджи штадтахи Аугуст хотодо, хоёрдохинь — январиин 17-до Москвада наадажа эхилхэ. Карпов, Мекинг гэгшэд 22-тойнууд. Корчной — 42-той, Полугаевский 39-тэй.

Залуу хүн ходо сог залитай, бэедээ найданги байдаг гээшэ. Гэбэшье манай һанахада, Мекинг хэтэрмэ ехээр бэедээ найдана. Мүрысэхөөр ошохынгоо урда тээхэнэ тэрэ нигэжэ мэдүүлээ: «Шүүхэ байһандаа найданаб: Юундэб гэхэдэ, һүүлэй үедэ үдэр бүри 10 часай турша соо һорилго хэһэн байнаб. Хойшолуулһан партинуудаа шэнжэлхэдэм, минии секундант, Шведиин залуу гроссмейстер Ульф Андерессон намда туһалха». Гэхэ зуура, дэлхэйн эрхим бэрхэ гурбан шатаршанай (Роберт Фишер болон Карповтай хамта) нэгэн гээшэб гэжэ Мекинг өөрыгөө тоолоно. Тиин 1975 ондо бил дэлхэйн чемпионтой наадахаб гэжэ омог баяртайгаар хэлэнэ.

Нааданай ямараар үнгэрхэ байһан тухай Корчной ехэ болгоомжотойгоор хэлэнэ. Энрике Мекинг — бэрхэ шатаршан. Һүүлэй үедэ бэлиг шадабаряа илангаяа дээшэлүүлээ. Энэ тулалдаанда ямараар наадаха байһанаа уридшалан хэлэжэ шадахагүйб. Һаяхан Баруун Германиин мэдээжэ гроссмейстер Роберт Хюбнертэй найман парти наадахадаа шүүбэшье, гурбан очкогоор үлүүлжэ шадаагүйб.

Корчной — Мекинг хоёр урда тээнь уулзахадаа, нэгэ-нэгэ парти шүүһэн, хоёр нааданда тэнсэһэн байна.

Карпов Полугаевский хоёр урда тээнь 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн юм. 1973 оной эрхим бэрхэ шатаршан гэжэ нэрлүүлһэн Карповай илажа гарахаар оролдохо байһаниинь дамжаггүй. Теэд бэлэдхэл һайнтай, дүй дүршэлтэй Полугаевскиие шүүхэнь бэрхэшээлтэй.

В. БАБКИН,
Я. РОХЛИН.
(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон-телеграф-радио

ВАРШАВА

ЛЕНИНЭЙ ҺУРГААЛАЙ ИЛАН МАНДАЛГА

ТАСС

«В. И. Ленинэй суртал бодолнууд ба уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн» гэһэн асуудалтай научна конференци эндэ болоожо дүүрэбэ. Социалис оронуудай Наукануудай академинүүдэй харилсаа холбооной хамтын комиссиин үүсхэлээр энэ эмхидхэгдэһэн байгаа.

Хүдэлмэришэн ангиин ба уласхоорондын революционно хүгжэлтэдэ тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ гэһэн асуудалнуудые Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин эрдэмтэд дүрбэн үдэрэй туршада зүбшэлбэ. Хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулха хэрэгтэ хүдэлмэришэн ангиин дүүргэжэ байгаа үүргэдэ гол анхарал хандуулагдаа. Амгалан ёһоор зэргэ оршолгын оршон байдалдахи ангиин тэмсэлэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

ПОРП-ын ЦК-гай секретарь Е. Лукашевич элидхэл хэхэдээ, социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Центральна Комитедүүдэй секретарьнарай нёдондо жэлэй декабрь һара соо Москвада болоһон зүблөөн дээрэ империализмда эсэргүү үзэл бодолой тэмсэлэй асуудалнууд бүхы талаһаа зүбшэлэгдэһэн юм гэжэ тэмдэглэбэ. Ленинэй һургаалда үнэн байдаг социалис оронууд, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй бүхы хүдэлөөн эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй политика баримталан бэелүүлнэ гэжэ зүблөөн баталһан байна.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союз гол үүргэ дүүргэнэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев өөрөө ехэ туһа хүргэнэ гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Советскэ Союз түрүүтэй социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай үгээ ойлголсоһон ябуулганууд ниитэ дэбжэлтын, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ гэжэ Е. Лукашевич мэдүүлбэ.

Совет делегациин хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй институдай директор Т. Т. Тимофеев зүблөөн дээрэ элидхэл хэхэдээ, В. И. Ленинэй революционно һургаалай уг баялигууд ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэмдэглээ. Мүнөө үедэ шахардуу байдал һуларжа, эб найрамдал бата бэхи боложо байна гээд тэрэ хэлэбэ.

Болгариин делегациин хүтэлбэрилэгшэ, мүнөө сагай социальна теори шэнжэлдэг институдай таһагые даагша Д. Митев үгэ хэлэхэдээ, мүнөөнэй Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд аюултай, хоротой балмад ябуулга хэнэ гэжэ мэдүүлбэ.

ПАРИЖ

РЮВ-эй ВРП-гэй МИД-эй мэдүүлгэ

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ эндэ мэдүүлгэ тунхаглуулхадаа, РЮВ-эй ВРП-гэй мэдэлдэ байһан районуудые сайгон авиациин бомбодоһые эрид буруушааба. Январиин 11-дэ Дюк Ко гэжэ һууриндахи хиналта, адаглалта хэхэ уласхоорондын комиссиин отделениие бомбодоо гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Тэрэнэй байра һандаргагдаа, комиссиин хоёр хүдэлмэрилэгшэ шархатаа. Энэл үдэр сайгон захиргаанай самолёдууд плендэ абтаһан сэрэгшэдые андалдан бусааха пунктнуудай нэгэндэ добтолһон байна.

КАИР

И. Фахмиин мэдүүлгэ

ТАСС

Булимтаран эзэмдэһэн бүхы араб газар нютагуудһаа сэрэгүүдээ гаргахыень Израилиие баадхахын, Иерусалимай араб хубиие сүлөөлхын, мүн Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые һэргээхын тула, тодорхойлон хэлэхэдэ, Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхын тула Египет болон бусад Араб оронууд тэмсэжэ байна гээд Египедэй Араб Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Исмаил Фахми Асуанда хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлбэ.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалые нэгэ талаһаа шиидхэлгые Египет буруушаана. Юундэб гэхэдэ, энэ асуудалые шиидхэлгэ бүхы Араб оронуудай хамтын хэрэг болоно гээд тэрэ тэмдэглээ. Аюулгүйн Соведэй тогтоолнуудые, Израилиин, Египедэй талануудай гар табиһан буудалдаа зогсоохо хэлсээнүүдые сахиха тухай документын хоёрдохи пунктые бэелүүлһэнэй ашаар сэрэгүүд хоёр тээшээ һалгаан бусаагдаха аргатай байна гэжэ Египет тоолоно.

ГАВАНА

АША ҮРЭТЭЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

ТАСС

Экономическа, техническэ, научна, соёлой ба бусад һалбаринуудта советкубын харилсаа холбоон улам бүри үргэдэжэ байна гээд «Анап» журнал бэшэнэ. Социалис оронуудай, нэн түрүүн Советскэ Союзай Кубада ехэ туһа хүргэжэ байһандань журнал үндэр сэгнэлтэ үгэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын Премьер-Министр Фидель Кастрын 1972 оной декабрь һарада Москвада гар табиһан хэлсээнүүд СССР-эй, Кубын харилсаа холбоо саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ арга олгоно.

Пролетарска интернационализмын, аха дүүгэй туһаламжын гол ёһонуудта үндэһэлһэн эдэ хэлсээнүүд промышленностиин, транспортын, хүдөө ажахын һалбаринуудта Кубада Советскэ Союзай ехэ туһа хүргэхыень хараална гээд журнал бэшэнэ. Энэ хэлсээнэй, Кубын бүхы ажалшадай шэн габьяата ажалай ашаар Сүлөөтэ олтирог социалис байгуулалтын замаар бата найдамтайгаар дабшажа ябана.

Л. И. Брежневэй хани ёһоной, албанай хэрэгээр Кубада ерэлгэ Кубын, Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ туһа нэмэри болохо байна гэжэ «Анап» журнал тэмдэглэнэ.

ПРАГА

Договорто гар табигдаа

ТАСС

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной, Чехословакиин Уран зохёолшодой холбоонуудай комитедэй хоорондын 1974—75 онуудай харилсаан тухай договорто эндэ гар табигдаа.

УЛААН-БААТАР

Даабаряа үлүүлэн дүүргэбэ

ТАСС

Эндэхи авто-заһабарилгын завод 1973 оной түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэбэ. Запасной частьнуудые бүтээдэг цех түсэбһөө гадуур 2,6 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаа.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ авто-заһабарилгын завод үйлэдбэриингөө хэмжээе, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, 30 процентээр дээшэлүүлбэ. Энэ жэлдэ заводой конструкторска бюро ухаалан зохёолгын, урлан наридхуулгын, хэдэ хэдэн дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, үйлэдбэриие автомат-түхеэрэлгээр хангаха, оньһожоруулха байна.

БОГОТО

Шухала зорилгонууд

ТАСС

Колумбиин Коммунис партиин нютаг нютагуудай комитедүүдэй секретарьнарай конференци эндэ боложо, үнгэрһэн жэлдэ партийна организацинуудай хэһэн ажал ябуулгын дүнгүүдые согсолһон, саашанхи зорилгонуудаа хараалһан байна.

Партиин гэшүүдые олошоруулха түсэб конференци дээрэ һайшаагдаа. Эдэ түсэбэй үндэһөөр, байгша ондо партиин гэшүүдэй тоо 50 процентээр ургаха байна КПК-гай орган — «Вос пролетариа» газетын тираж олон болгохо хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба.

Колумбиин Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь Хильберто Виейра конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мүнөө орон дотор президентын һунгалтада бэлэдхэл хэлгын үедэ ажал ябуулгаяа улам үргэдхэхыень коммунистнуудые урялаа. Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөө эдэбхижүүлхэ шухала гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

КОПЕНГАГЕН

Профсоюзууд буруушаана

ТАСС

1,2 миллионһоо үлүү хүниие нэгэдүүлдэг Даниин профсоюзуудай табан ехэ нэгэдэл салин хүлһыень ахир бага хэмдэнь үлөөхэ тухай буржуазна правительствын дурадхаһан хуулиин проектые эрид буруушааба. Энэ хуулиин проект ажалшадай коллективүүдэй хэлсээнүүдтэ зүрюу харша байһан дээрэһээ Даниин хүн зоной байдалые улам хүндэ хүшэр болгохо байна гэжэ Даниин профсоюзуудай түбэй нэгэдэлэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Ороной хэдэн арбаад һалбариин профсоюзууд, хүдэлмэришэнэй бүхы партинууд — социал-демократическа, Коммунис, арадай социалис партинууд һаяхан иимэрхүү мэдүүлгэнүүдые хэһэн байна.

УНШАГТЫ һонирхохол байхат

ШАРАҺАН ТАРШАА — ШЭМЭТЭЙ ЭДЕЭН

Марокко орондо шараһан таршаае эгээл амтатай эдеэн гэжэ тоолодог. Эндэхи зон тэрэ хорхоёе бараад, толгой болон далинуудыень таһалжа хяад лэ, бэшыень хуу эдидэ...

Хэрбээ таршаанууд дан олошорходоо, таряашадта айхабтар ехэ гай хохидол ушаруулдаг һаань, харин губи талаар нүүжэ ябадаг тэндэхи зон таршаагай олон болоходол, энэмнай тэнгэриһээ адхарһан эрхим эдеэн гэжэ тоолодог. Эдэ хорхой шумуулнууд тоо томшогүй олоороо ниидэхэдээ, тэнгэриие бүрхөөн, аадар бороо мэтээр дээрэһээ адхаржа байдаг шуу. Эрэшүүл, үхибүүд дэйнгээ модо бараад, тэрэ ниидэжэ ябаһан таршаануудые сохижо унагаахадань, эхэнэрнүүдынь тэрэниие мэшээг соо хамаад лэ абана. Тиигэжэ суглуулһан таршаануудаа шараад, шанаадшье, мүн хатаагаадшье эдинэ.

ТОНУУЛШАДЫЕ АЙЛГАХА АРГА

Орон дотороо хүнүүдэй гэр байрые хулгайшадай тонолго айхабтар түргэнөөр олошоржо байһаниие США-гай гүрэнэй статистикашье мэдэрхэ баатай болонхой. Тиимэһээ хулгайшадай гэртэнь дүтэлжэ ябаһые мэдээсэжэ байха дохёо үгэдэг элдэб янзын оньһон түхеэрэлгэнүүд зоной дунда ехэ суутай болонхой. Һаяшаг Америкын анженернүүд үшөө нэгэ тиимэ шэнэ түхеэрэлгэ зохёогоо. Энэ онсо түхэлэй электронно түхеэрэлгэтэй аппаратура айлай гэртэ орохо үүдэндэ тодхогдоно. Танигдаагүй хүнэй гэртэ дүтэлхэлөөр үнөөхи тусхай түхеэрэлгэ — магнитофон өөрөө хүдэлжэ, тэндэһээ газуурһан бульдог нохойн һэргэтэйгөөр эрхирхэ, хусахань дуулдадаг юм.

ҮНДЭГЭНҮҮДЭЙ ЖАГСААЛ

Румыниин Рат хотодо һонирхолтой музей нээгдээ. Эндэ 750 ондоо шубуудай 10 мянган үндэгэн табигданхай. Тэдэнэй дунда харагдахаяа шухаг, үхэжэ дууһаһан шубуудайшье үндэгэнүүд бии. Тэдэнэй сооһоо эгээл жааханинь — хүхэ бухын үндэгэн, тэрэнэй утань оройдоол 13,1 миллиметр, эгээл томонь — страусай үндэгэн — 152 миллиметр болоно. Гэбэшье бүри урдань мезозойско үе сагта байһан мадагаскарай эпиорнис шубуунай үндэгэнэй утань 33 сантиметр, досоонь 7,5 литр шэнгэн зүйл багтадаг байба.

ШҮДЭ ТАБИДАГ ВЕТЕРИНАРНУУД

Мүнөө ветеринарна врачнууд дүрбэн хүлтэ амитадта шүдэ табидаг болоно байна. Жэшээнь, Баруун Германиин ветеринар жэбэрдэггүй буладаар араа шүдэ хээд, үнеэдтэ табина. Тэрэнь үбһэ тэжээл бүйлуулан хибэхэдэнь һайн болгожо үгэнэ. Энээнэй ашаар үнеэд һү шэмээ 60—70 процентээр дээшэлүүлдэг. Һаяхан итальян врач Джорджи Гнаддуччи гэгшэ Миланай хүн зоной һайхашааһ харадаг айхабтар томо Джомбо гэжэ арсаланда хоёр хэмэл шүдэ табяа. Тэрэ циркын аренэ дээрэ нүгөөдэ арсалантаяа наншалдаад, урдахи хоёр һоёогоо хухалһан байгаа бшуу.

ГАЙХАМШАГ МОГОЙНУУД

Калифорниин штадай Сан-Диего хотын зоологическа саад соо байдаг хоёр могой хүнүүдэй анхарал ехээр татана. Эдэмнай үльгэр соо хэлэгдэдэг зургаан толгойтой гал могойнууд бэшэ ааб даа. Тиигэбэшье хэдэн жэлэй саадатээ энэ хотын хажууда баригдаһан эдэ могойнууд хоёр-хоёр толгойтой, баһал хоёр-хоёр зүрхэ, эльгэ, уушхатай (юрын могой нэгэл уушхатай байдаг). Тиихэдээ могой бүхэнэй нэгэ толгойнь лэ гол үүргэ дүүргэдэг.

ЭМТЭЙ ДОМТОЙ ҺАРХЯАГ

Сагаан һархяаг гайхалтай һайн амтатай эдеэ хоолой зүйл гэжэ олонхи оронуудай эгээл эрилтэ ехэтэй кулинарнуудта магтуулдаг. Эдэ һархяагуудые элдэб үбшэнһөө эмшэлхэдээ, амжалтатайгаар хэрэглэжэ болохо байна.

Польшын микробиологууд тиимэ тобшолол хэһэн байгаа. Тэдэнэр сагаан һархяагай дээрэхи шалбагар малгайн зөөлэн хуби соонь «Б» болон «Д» бүлэгэй витаминууд, аскорбинова кислота, антибиотигууд бии гэжэ тодоруулаа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дайшалхы зорилгонууд» — түрүү бэшэг. Республикын ажахынуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. Түрэл орон доторнай.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партиин захяае — хүн бүхэндэ» — Н. Истоминой корреспонденци. «Холын гүүртэ, отарануудта» — корреспонденци. АПН-эй материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Хүүгэдэй һайхан хүсэлнүүд — минии хүсэл, зорилго» — Р. Балдановай корреспонденци. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Спортын һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — Һурагшадта — «Бэдэрэгшэд» гэһэн дамжуулга. 15.15 — «Поэзи». Совет поэдүүдэй шүлэгүүд. 15.35 — Үнгэтэ телевидени. «Энэ хүхюу дэлхэй» — телевизионно уран һайханай хүгжэмтэ фильм. 17.05 — 17.15 — забһарлалга. 17.15 — Фигурна һолжоролгоор СССР-эй кубогай түлөө мүрысөөн. Челябинскһаа дамжуулна. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Крылья Советов» — «Спартак» (2-дохи, 3-дахи үенүүд, суранзан бэшэлгэ).

Улаан-Үдэ харуулна. 20.40 — Телевизионно һонин. 21.00 — «Хүдөөгэй байдалай социальна ба экономис хубилалта» гэһэн хөөрөөн (буряадаар). 21.20 — «Мүрысөөн — олон түмэнэй үүсхэл» гэһэн дамжуулга. 21.50 — Үхибүүн хүгжэмдэ һурана». Түрэлхидтэ зорюулагдаһан дамжуулга.

«Орбита» харуулна. 22.10 — «Красноярска хизаарай угтамжын түсэб». КПСС-эй Красноярска хизаарай комитедэй нэгэдэхи секретарь П. С. Федирко дамжуулгада хабаадалсана. 23.00 — 23.10 — Забһарлалга. 23.10 — «Концертын зал соо». «Березка» гэжэ Гүрэнэй хореографиин ансамблиин концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — 02.45 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Динамо» (М) — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна. 20.40 — Үнгэтэ телевидени. И. С. Тургенев. «Ангуушанай тэмдэгүүд» — телевизионно зүжэг.